

Dan il-manwal huwa document attiv. Tista' tghina ntejbuh billi twiegeb dan l-[Istharrig ghal-Feedback](#) qasir.

EUROPEAN UNION

EU
MISSIONS

ADAPTATION TO CLIMATE CHANGE

Involviment tal-Parti Kkonċernata u taċ-Ċittadin fl- Adattament għall-Klima: Manwal DIY

Manwal do it yourself (DIY) għall-mobilizzazzjoni u l-involviment tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini fl-ippjanar u l-implementazzjoni tal-adattament għat-tibdil fil-klima

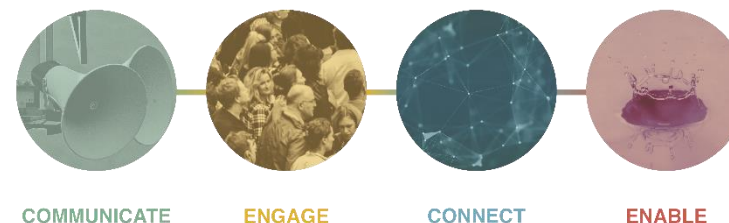
Introduzzjoni

Kif tista' ttejjeb l-ippjanar tiegħek ta' adattament għat-tibdil fil-klima b'involviment qawwi tal-partijiet ikkonċernati¹ u strateġiji ta' mobilizzazzjoni taċ-ċittadini? Kif tista' taċċerta l-approvazzjoni tagħhom fil-futur biex tiżgura miżuri ta' adattament effettivi u fit-tul? Jekk dawn il-mistoqsijiet jiffurmaw parti mill-ħsibijiet attwali tiegħek, m'intix waħdek. Il-parti l-kbira tal-gvernijiet reġjonali u lokali qed ifittxu li jindirizzaw dawn l-opportunitajiet u b'raġun: il-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini huma s-sinsla tal-ippjanar u l-implementazzjoni b'suċċess tal-adattament.

Sakemm il-pjan tiegħek ta' adattament għat-tibdil fil-klima ma jigix aċċettat u appoġġjat mill-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini, minkejja li hu maħsub, xjentifikament robust u informat bid-dejta, dan mhuwiex se jilhaq il-potenzjal sħiħ tiegħu kemm fit-tfassil kif ukoll fl-implementazzjoni.

Għanijiet u ambitu

Dan il-manwal huwa għall-użu mill-awtoritajiet reġjonali u lokali u gie prodott bħala parti mill-Pjattaforma ta' Implementazzjoni tal-Missjoni tal-UE għall-Adattament għat-Tibdil fil-Klima (MIP4Adapt). Il-manwal għandu jiggwidak dwar kif tista' tinvolvi lill-partijiet ikkonċernati u liċ-ċittadini matul is-sitt passi ewlenin tal-proċess tal-ippjanar tal-adattament għat-tibdil fil-klima deskritt fl-[Għodda ta' Appoġġ għall-Adattament Reġjonali \(RAST\)](#).

¹ Parti kkonċernata hija kwalunkwe persuna jew grupp li jinfluwenza jew huwa influwenzat mill-pjan ta' adattament tiegħek għat-tibdil fil-klima. Fil-prattika, dan jimplika lil kulhadd li jista' jiġi affettwat minn sfidi u opportunitajiet kkawżati mit-tibdil fil-klima u atturi li għandhom il-kapaċità li jimplimentaw azzjonijiet rilevanti.

Il-manwal jippreżenta għodod u metodi li ġew ippruvati li jistgħu jgħinuk tiegħu approċċ li jinkludi 'lis-soċjetà kollha' u li ma jhalli lil hadd lura. Il-manwal huwa msahhaħ minn erba' elementi: **komunikazzjoni, involviment, konnessjoni u faċilitazzjoni (azzjoni).**

Il-manwal iqis dawn l-elementi bħala interkonnessi biex jimmobilizzaw il-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini u jinkoraġġixxu fehim kollettiv, impenn, u azzjoni (ara l-Kaxxa 1 għal aktar dettalji).

Kaxxa 1: KOMUNIKAZZJONI-INVOLVIMENT-KONNESSJONI-FAĊILITAZZJONI

Elementi ewlenin biex il-partijiet interessati u ċ-ċittadini jiġu mmobilizzati u involuti b'mod effettiv u kollaborattiv:

- KOMUNIKAZZJONI ma'/ma' firxa wiesgħa ta' partijiet ikkonċernati u ċittadini li jistgħu jhossuom intimidati mill-ammont ta' informazzjoni li jirċievu fuq bażi regolari
- INVOLVIMENT ta' spettru inklużiv ta' organizzazzjonijiet u individwi
- KONNESSJONI tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini ma' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet b'mod li d-deliberazzjoni dwar politiki u miżuri tiġi ffaċilitata
- FAĊILITAZZJONI ta' partijiet kkonċeranti u ċittadini biex JAĠIXXU kollettivament u individwalment

Għaliex għandek bżonn tinvolti u timmobilizza l-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini?

Hemm evidenza soda li l-partecipazzjoni pubblika tista' twassal għal ippjanar u implimentazzjoni relatati mat-tibdil fil-klima aktar ambizzjużi u trasformattivi ^(Ref1).

Bħala awtorità reġjonali jew lokali, jista' jkollok rwol importanti fil-ħolqien jew it-titjib tal-kuxjenza u l-fehim tal-partijiet kkonċernati u taċ-ċittadini dwar il-vulnerabbiltajiet klimatiċi, ir-riskji u l-opportunitajiet, u t-tiħiħ tal-impenn ta' tali persuni fir-rigward ta' x'jista' jsir biex jindirizzawhom. Dan ir-rwol jista' jiffaċilita l-implimentazzjoni, inkluż il-bidla fl-imġiba.

L-involviment tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini rilevanti, tista' tiżgura li l-pjanijiet tiegħek ta' adattament għat-tibdil fil-klima huma:

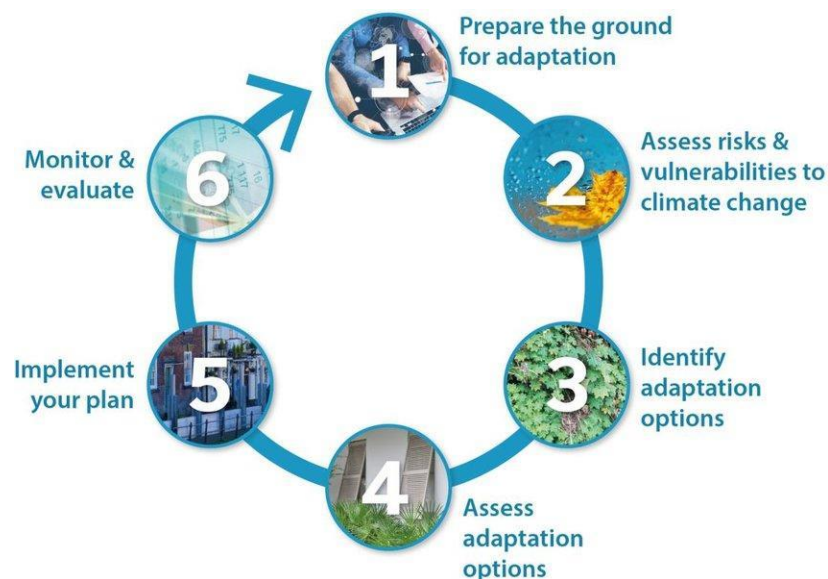
- **Importanti:** Filwaqt li ħafna jista' jkun magħruf dwar is-sensittività tas-sistemi umani u naturali għall-varjabilità u t-tibdil fil-klima, il-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini jistgħu jipprovdu informazzjoni, għarfien u esperjenza lokali importanti. Barra minn hekk, huma jistgħu jevalwaw bl-aħjar mod il-kapaċità tagħhom ta' adattament; l-abbiltà tagħhom li jaġġustaw għal danni potenzjali, li jieħdu vantaġġ mill-opportunitajiet, jew li jirrispondu għall-konsegwenzi. Ħafna partijiet ikkonċernati x'aktarx li jkunu wkoll responsabbli għall-implimentazzjoni ta' azzjonijiet li joħorġu mill-pjan, u għalhekk x'aktarx ikunu jafu dwar kwistjonijiet ta' operat u organizzazzjoni.

- **Kredibbli:** Jekk il-pjan tiegħek ta' adattament għat-tibdil fil-klima jrid ikun kredibbli, konsistenti u affidabbli, allura huwa importanti li jkun imsawwar minn informazzjoni *bottom-up* u mhux immexxi biss *top-down*.
- **Leġittimi:** Billi tiżgura l-inputs u l-approvazzjoni tal-pjan tiegħek ta' adattament għat-tibdil fil-klima mill-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini, huwa aktar probabbli li l-pjan jitqies bħala ġust, proporzjonat u ekwu minn kulhadd, u b'hekk tiffaċilita l-abbiltà tiegħek li tiżgura l-implimentazzjoni tiegħu.
- **Taħt sjieda kongunta:** L-iżvilupp kongunt tal-pjan tiegħek mal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini se jiżgura sjieda komuni u jinkoraġġixxi lil kulhadd biex jagħti s-sehem tiegħu fl-implimentazzjoni ta' tali pjan.
- **Mifhuma:** L-involviment tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini f'kull pass taċ-ċiklu tal-ippjanar tal-adattament (eż., fid-definizzjoni tal-vulnerabilitajiet u r-riskji klimatiċi, l-identifikazzjoni u l-prijoritizzazzjoni tal-għażliet tal-adattament, u l-iżvilupp ta' pjanijiet ta' implimentazzjoni) se jfisser li l-għanijiet tal-pjan, il-kwistjonijiet li fuqhom jiffoka il-pjan, u l-modi kif dawn jiġu indirizzati se jkunu familjari, magħrufa aħjar u għaldaqstant mifhuma.

Meta u kif tista' tinvolti u timmobilizza l-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini fl-ippjanar tal-adattament tiegħek?

Dan il-manwal se jgħinek tikkunsidra meta u kif tista' timmobilizza u tinvolti bl-aktar mod effettiv u effiċjenti lill-partijiet ikkonċernati u liċ-ċittadini fiċ-ċiklu tal-ippjanar tal-adattament għall-klima. Il-manwal jindirizza l-passi kollha taċ-ċiklu deskritt fir-RAST u jispjega l-azzjonijiet u l-għodod speċifiċi li tista' tuża f'kull pass.

L-involviment tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini jista' jgħin biex jitnaqqas il-kunflitt, tinbena l-fiduċja, jiġu appoġġjati d-deċiżjonijiet meħuda, jinbena mandat pubbliku kollettiv għal strategiji u pjanijiet ta' adattament għall-klima, u jiġi ffaċilitat fehim kollettiv. B'konsegwenza, huwa iktar probabbli li l-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini jappoġġjaw l-għanijiet ta' adattament u l-implimentazzjoni ta' azzjonijiet relatati.

It-tabella li ġejja tiġbor fil-qosor il-punti ewlenin fiċ-ċiklu tal-ippjanar tal-adattament fejn hemm opportunità ċara biex wieħed ifittex kontribut u/jew approvazzjoni tal-partijiet ikkonċernati, u biex wieħed jikkonsulta maċ-ċittadini jew jappoġġja l-mobilizzazzjoni u l-bidla fl-imġiba tagħhom.

Għandha issir distinzjoni bejn il-partijiet ikkonċernati li jistgħu jkunu involuti f'attivitajiet settorjali jew transsettorjali speċifiċi u ċ-ċittadini li jistgħu jkunu involuti permezz ta' approċċi aktar ġeneriċi.

Tabella 1: Eżempji ta' attivitajiet partecipattivi għal kull pass taċ-ċiklu RAST

Ċiklu ta' ppjanar ta' adattament	Eżempji ta' azzjonijiet fir-rigward tal-partijiet ikkonċernati	Eżempji ta' azzjonijiet fir-rigward taċ-ċittadini
Pass 1 – hejji l-bażi għall-adattament	<ul style="list-style-type: none"> • Żviluppa strategġija ta' involviment sostnut • Żviluppa komunità ta' Prattika li għandha tiġi kkonsultata u/jew involuta fil-passi kollha sussegwenti (b'enfasi partikolari fuq l-implementazzjoni) 	<ul style="list-style-type: none"> • Adatta l-istrateġija tal-komunikazzjoni tiegħek • Wettaq stħarriġ dwar l-interessi/attitudnijiet taċ-ċittadini • Stabbilixxi assemblea taċ-ċittadini li għandha tiġi kkonsultata u/jew involuta fil-passi kollha sussegwenti (b'enfasi partikolari fuq l-implementazzjoni)
Pass 2 – ievaluta r-riskji u l-vulnerabbiltajiet relatati mat-tibdil fil-klima	<ul style="list-style-type: none"> • Identifika u pprioritizza, jew ivalida l-vulnerabbiltajiet u r-riskji klimatiċi permezz ta' gruppi fokali tematiċi/settorjali jew workshops jew identifika kwalunkwe vulnerabbiltajiet u riskji klimatiċi trasversali preżenti f'temi/setturi differenti permezz ta' workshops trans-tematiċi/transsettorjali. 	<ul style="list-style-type: none"> • Proċessi intenzjonati biex jiġu identifikati aħjar ir-riskji u l-vulnerabbiltajiet minn gruppi vulnerabbli • Aghżel dawk l-attivitajiet ta' komunikazzjoni li għandhom jgħinu biex jinbena l-fehim jew l-għarfien taċ-ċittadini dwar il-vulnerabbiltajiet u r-riskji klimatiċi (jiġifieri, kampanja ta' tagħrif)
Pass 3 – identifika l-għażliet ta' adattament	<ul style="list-style-type: none"> • Identifika u vvalida għażliet ta' adattament permezz ta' gruppi fokali tematiċi/settorjali jew workshops jew identifikazzjoni ta' azzjonijiet ta' adattament trasversali permezz ta' workshops trans-tematiċi/settorjali 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikkonsulta liċ-ċittadini dwar l-importanza, il-kredibbiltà u l-leġittimità tal-għażliet ta' adattament u r-rieda ta' dawn il-persuni li jappoggjawhom
Pass 4 – ievaluta l-għażliet ta' adattament	<ul style="list-style-type: none"> • Iffacilita gruppi fokali tematiċi/settorjali jew workshops biex japplikaw kriterji miftiehma għall-prioritizzazzjoni tal-għażliet ta' adattament jew workshops trans- 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikkonsulta liċ-ċittadini dwar il-prioritizzazzjoni tal-għażliet ta' adattament (eż. permezz ta' stħarriġ taċ-ċittadini)

	tematiċi/transsettorjali biex tiġi vvalidata l-prijoritizzazzjoni tal-għażliet kollha ta' adattament	
Pass 5 – implimenta l-pjan tiegħek	<ul style="list-style-type: none"> • Żviluppa ambjent favorevoli (eż. gwida, inċentivi u appoġġ) li jippromwovi l-implementazzjoni tal-azzjonijiet tal-partijiet ikkonċernati 	<ul style="list-style-type: none"> • Involvi b' mod intenzjonat iċ-ċittadini biex jiġu informati dwar l-iżvilupp ta' ambjent li jippermetti l-implementazzjoni ta' azzjonijiet ta' adattament • Agħzel dawk l-attivitajiet ta' komunikazzjoni li kapaċi jspiraw bidliet fl-imġieba u jwasslu għal aktar reżiljenza
Pass 6 – osserva u evalwa	<ul style="list-style-type: none"> • Involvi lill-partijiet ikkonċernati fir-rappurtar dwar il-progress tal-azzjonijiet li qed jiġu implimentati (inkluzi minnhom stess) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stabbilixxi programmi ta' xjenza taċ-ċittadini biex josservaw l-outputs u r-riżultati assoċjati ma' azzjonijiet ta' adattament

Pass 1: It-tnejn tal-bażi għall-adattament

Kemm jekk qed tipprepara biex tibda l-pjan ta' adattament għat-tibdil fil-klima tiegħek jew jekk diġà avvanzajt fiċ-ċiklu ta' adattament, li tidentifika u tifhem liema partijiet ikkonċernati u ċittadini jistgħu jikkontribwixxu u b'liema mod huwa ta' benefiċċju enormi.

Imma kif? U minn fejn għandek tibda? Din it-taqsimha tiddeskrivi kif tista' tiżviluppa **l-istrategija ta' mobilizzazzjoni u involviment** tiegħek matul kull pass sussegwenti taċ-ċiklu tal-ippjanar ta' adattament. Inti m'hegġeg li tibda billi tiddeskrivi strategija ġenerali. Din se tiġi żviluppata f'aktar dettall meta twettaq l-ippjanar tal-adattament pass pass, jiġifieri, ha titgħallem inti u miexi 'l quddiem permezz tar-RAST u ha timmaniġġja l-aspettattivi tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini b' mod li dejjem jevolvi.

Kif tiżviluppa l-istrategija ta' mobilizzazzjoni u involviment tiegħek

L-istrategija ta' mobilizzazzjoni u involviment tiegħek tista' titfassal għall-kuntest lokali tiegħek billi tipprovdi tweġibiet għall-mistoqsijiet ta' gwida li ġejjin:

- **GĦALIEX trid tinvolvi l-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini?** eż., kif tanticipa li l-involviment u l-partecipazzjoni attiva tagħhom tista' ttejjeb ir-riżultati ta' passi speċifiċi taċ-ċiklu tal-ippjanar tal-adattament?

- **MIN għandek bżonn tinvolvi** mis-setturi pubbliċi, privati u volontarji biex:
 - Tikseb kontribut importanti u kredibbli mill-atturi ewlenin kollha li għandhom għarfien dwar, u esperjenza, fis-setturi jew l-oqsma li l-pjan ta' adattament tiegħek għat-tibdil fil-klima se jindirizza.
 - Tiżgura li l-iżvilupp tal-pjan qed jinvolvi kemm jista' jkun lill-partijiet ikkonċernati ewlenin kollha li jistgħu jiġu affettwati minnu.
 - Tiżgura s-sjeda u l-fehim ta' dawk li se jkunu responsabbli għat-twassil tal-pjan u dawk li se jkollhom bżonn ikunu involuti fl-implementazzjoni tiegħu.

Fit-twettiq ta' dan l-immappjar tal-partijiet ikkonċernati u l-analiżi tan-netwerk, ikun ta' għajjnuna jekk jittqiesu l-aspirazzjonijiet tal-partijiet ikkonċernati u r-relazzjonijiet eżistenti bejniethom. Tista' ssib xi gwida dwar it-tfassil tal-involviment tal-partijiet ikkonċernati fi [Climate-ADAPT](#). Tista' wkoll tibbenefika minn proċessi parteċipattivi oħra diġà fis-sehħ billi tattiva sinerġiji potenzjali ma' attivitajiet oħra simili.

Il-[gwida RESIN](#) għall-involviment tal-partijiet ikkonċernati taqsam l-analiżi tal-partijiet ikkonċernati fi tliet passi:

- i) L-identifikazzjoni tal-partijiet ikkonċernati (permezz ta' mmappjar tal-partijiet ikkonċernati – [ara d-deskrizzjoni fl-appendiċi](#)),
- ii) Il-kategorizzazzjoni tal-partijiet ikkonċernati (eż., bl-użu ta' matrici ta' [influenza-interess](#)); u
- iii) L-analiżi tar-relazzjonijiet bejn il-partijiet ikkonċernati (ara [l-linji gwida introduttorji għall-analiżi tan-netwerk soċjali](#)).

L-analiżi tal-livell ta' interess u influenza ta' partijiet ikkonċernati differenti tista' tippermettitek tidentifika l-partijiet ikkonċernati li jkunu ta' benefiċċju li tinvolvi bis-siġħ fl-iżvilupp tal-istrategija tiegħek (eż., li jistgħu jikkomunikaw informazzjoni lill-popolazzjoni), jew dawk li jeħtieġ biss li tinforma.

- **KEMM ħa jkun meħtieġ mill-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini** (eż. x'inhu [l-livell mistenni ta' parteċipazzjoni](#)) biex jgħin fl-identifikazzjoni u l-prijoritizzazzjoni tal-vulnerabbiltajiet, ir-riskji u l-għażliet tal-adattament tal-klima u **X'SE jiksbu lura?** Dan huwa importanti peress li **l-immaniġġjar b'mod xieraq tal-aspettattivi** tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini involuti (jiġifieri, fir-rigward tal-obiettivi u r-rwoli u l-aspirazzjonijiet tagħhom) huwa kritiku għas-suċċess tal-proċess parteċipattiv.

Biex jinholoq impatt fit-tul, l-istrategija ta' mobilizzazzjoni u involviment tiegħek trid tkun sostnuta tul iż-żmien u dipendenti fuq proċess parteċipattiv strutturat b'mod ċar. Li taħseb dwar dan għandu jgħinek ukoll biex tiffranka mir-riżorsi u toħloq sens reali ta' komunità. Inti tista' tidentifika liema aspetti jistgħu jkunu ta' interess għall-partijiet ikkonċernati tiegħek jew iċ-ċittadini, jiġifieri, x'se jiksbu lura mill-parteċipazzjoni tagħhom. Dan mhux biss għandu jgħinek biex ikollok strategija iktar iffukata imma wkoll se tippermettitek timmaniġġja l-aspettattivi tal-partijiet involuti.

- X'inhuma **r-riżorsi meħtieġa**, u x'inhu **t-tul mistenni** ta' kull proċess partecipattiv (**KEMM** u **GĦAL KEMM**)?

L-istrateġija ta' mobilizzazzjoni u involviment għandha idealment tkun mibnija fuq **pjan direzzjonali ta' attivitajiet partecipattivi** li jkopru ċ-ċiklu RAST kollu, u għandha tingħata aktar dettall skont il-pass speċifiku li tkun qiegħed fih. Dan il-pjan direzzjonali jeħtieġ li jiġi kkomunikat b'mod ċar lill-partijiet ikkonċernati tiegħek u liċ-ċittadini rilevanti.

Hemm ħafna għodod u tekniki partecipattivi popolari u ttestjati sew, kif ukoll approċċi aktar innovattivi li tista' tuża fl-attivitajiet ta' mobilizzazzjoni u involviment tiegħek. L-għażla tal-metodi se tiddependi fuq l-għanijiet speċifiċi tiegħek (ara [t-Tabella 1](#)) u l-qasam ta' prijorità (eż., skambju ta' informazzjoni, analiżi kongunta, tagħlim reċiproku, teħid ta' deċiżjonijiet kollettivi jew aktar involviment tal-partijiet ikkonċernati). Gwida professjonali dwar it-tfassil u l-eżekuzzjoni tal-pjan direzzjonali partecipattiv tista' tkun utli biex tgħinek iżżid l-effettività tal-proċess.

Punt addizzjonali li għandu jiġi kkunsidrat huwa **kif għandek tallinja bl-aħjar mod l-istrateġija ta' komunikazzjoni** tiegħek mal-attivitajiet ta' mobilizzazzjoni u involviment tiegħek. Jista' jkollok esperti tal-komunikazzjoni fi ħdan it-tim tiegħek li jistgħu jippreparaw strateġija ta' komunikazzjoni robusta (jiġifieri jidentifikaw messaġġi, udjenzi u mezzi ta' komunikazzjoni). Dan huwa essenzjali biex tgħin l-iżvilupp, l-implimentazzjoni u l-monitoraġġ tal-pjan ta' adattament tiegħek għat-tibdil fil-klima, u b'hekk tiżgura allinjament qawwi tal-komunikazzjoni tiegħek mal-istrateġija tal-involviment tal-partijiet interessati u taċ-ċittadini. Madankollu, se jkollok bżonn tqis xi karatteristiċi speċifiċi tal-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima, eż., li tiffoka fuq dak li huwa importanti għall-udjenza tiegħek, li toħloq narrattivi li jirrakkontaw storja konvinċenti, jew li tuża komunikazzjoni viżiva effettiva.

Appoġġ għall-mobilizzazzjoni u l-involviment tal-partijiet ikkonċernati

Il-[Komunitajiet ta' Prattika](#) huma eżempju tajjeb ta' organizzazzjonijiet soċjali li jista' jkollhom rwol ċentrali fiż-żieda tal-livell ta' partecipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati fl-implimentazzjoni tal-pjan ta' adattament tiegħek. Komunità ta' Prattika li tiffoka fuq l-adattament għat-tibdil fil-klima huwa grupp organizzat ta' nies li jaqsmu interess komuni u li jridu jikkoordinaw l-isforzi tagħhom lejn il-kisba ta' għanijiet komuni relatati mar-reżiljenza għall-klima. Tista' twaqqaf il-Komunità ta' Prattika tiegħek stess biex tistabbilixxi spazju għat-tagħlim reċiproku, ħafna drabi b'emfasi fuq l-iskambju ta' prattika tajba u fuq l-appoġġ tal-implimentazzjoni u l-adozzjoni ta' għażliet ta' adattament. Il-[Playbook tal-Komunità ta' Prattika](#) tal-EU-JRC jipprovdi gwida dettaljata dwar kif titmexxa komunità ta' prattika billi wieħed jikkunsidra sew l-aktar fatturi importanti li jippermettu lil dawn il-komunitajiet jirnexxu. MIP4Adapt għandu l-Komunità ta' Prattika tiegħu stess biex jgħin lill-atturi kollha jiskambjaw ideat, jitgħallmu u joħolqu netwerk fir-rigward ta' oqsma speċifiċi ta' interess komuni.

Appoġġ għall-mobilizzazzjoni u l-involviment taċ-ċittadini

Il-proċessi deliberattivi jistgħu jgħinuk biex tippromwovi djalogu strutturat jew konversazzjoni bejn atturi tal-politika u ċ-ċittadini, u permezz tagħhom jgħbrun fl-istess diskussjoni persuni li mhux dejjem ikunu jistgħu jifhemu d-dejta dwar it-tibdil fil-klima, persuni li huma xettici dwar is-soluzzjonijiet possibbli, jew dawk li huma kkonċernati dwar kif se jgħu affettwati mit-tibdil fil-klima. Barra minn hekk, dawn il-proċessi jistgħu jgħinu biex jipprovdu appoġġ personalizzat fuq livell lokali biex jgħu identifikati htigijiet konkreti mill-gruppi li huma l-aktar vulnerabbli, u b'hekk jikkontribwixxu għal [reżiljenza ġusta](#). Bħala eżempju, [l-assembleji taċ-ċittadini](#) dwar il-klima jinvolve grupp ta' ċittadini, b'rappreżentanza bilanċjata ta' etajiet, sess, u aspetti soċjoekonomiċi, biex jitgħallmu, jiddeliberaw u jagħtu rakkomandazzjonijiet dwar prijoritajiet relatati mal-klima. Dawn ir-rakkomandazzjonijiet jistgħu jgħinu lil dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet u lil partijiet ikkonċernati oħra jifhemu aħjar kif iċ-ċittadini jharsu lejn l-isfidi ewlenin u l-azzjonijiet meħtieġa biex tinbena r-reżiljenza għall-klima.

Prattika tajba fl-assembleji taċ-ċittadini dwar il-klima: Wieħed jista' jibda bl-[Assemblea taċ-ċittadini tal-Irlanda](#), meta lura fl-2016, numru ta' assembleji taċ-ċittadini Ewropej dwar il-klima, li dejjem qed jiżdiedu, ipprovdew eżempji ċari dwar kif grupp ta' ċittadini magħzula b'mod każwali jistgħu jitgħallmu, jidhlu fi djalogu, jiddeliberaw u jipprovdu rakkomandazzjonijiet ċari u soluzzjonijiet potenzjali biex jgħinu jgħu indirizzati sfidi kumplessi fit-tibdil fil-klima (ir-rapporti li jstabbilixxu r-rakkomandazzjonijiet li joħorġu minn proċessi deliberattivi fl-[Irlanda](#), [Franza](#), [ir-Renju Unit](#) u [Spanja](#) huma disponibbli). Dawn ir-rakkomandazzjonijiet inħarġu lill-parlamenti nazzjonali biex jinfurmaw riformi politiċi potenzjali: pereżempju, dawn laħqu l-qofol tagħhom fi Pjan ta' Azzjoni dwar il-Klima fl-Irlanda u proposta għal riforma kostituzzjonali fi Franza biex jiġi żgurat li l-istat jaġixxi fuq it-tibdil fil-klima. Diversi assembleji taċ-ċittadini dwar l-azzjoni klimatika saru [fl-Ewropa fuq livelli reġjonali u lokali](#), u l-ewwel assemblea permanenti fid-dinja taċ-ċittadini dwar il-klima se tkun qed topera fi Brussell mit-3 ta' Frar 2023 'il quddiem.

Dawn l-assembleji jipprovdu qafas li fih iċ-ċittadini jistgħu jiddeliberaw u joħorġu b'rakkomandazzjonijiet inklużivi, ġusti u appoġġjati b'mod wiesa' li kapaci joħolqu bidliet ta' politika. F'termini ta' riżorsi disponibbli, in-Netwerk Ewropew tal-Għarfien dwar l-Assembleji tal-Klima pproduċa [gwiða](#) dettaljata dwar aspetti differenti relatati mad-disinn u t-tnejja, l-implimentazzjoni, u l-evalwazzjoni tal-assembleji tal-klima. Barra minn hekk, [il-proġett tal-Assembleji taċ-ċittadini dwar il-Klima](#) jipprovdi pariri u għarfien ċar dwar tliet fażijiet ta' tmexxija ta' assemblea dwar il-klima (jiġifieri, tnejja, implimentazzjoni tal-assemblea, u segwiment politiku). Dawn jibnu fuq l-esperjenza u t-tagħlimiet meħuda minn assembleji nazzjonali ta' suċċess dwar il-klima madwar l-Ewropa (ara l-kaxxa fuq ix-xellug).

Passi 2, 3 u 4: Identifika u vvaluta l-vulnerabbiltajiet klimatiči, ir-riskji u l-għażliet ta' adattament

Tista' tikkonsulta lill-partijiet ikkonċernati ewlenin u lič-čittadini sabiex mill-għarfien tagħhom u l-esperjenzi li għexu tkun tista':

- Tivvalida u tissupplimenta kwalunkwe ričerka abbaži ta' dokumenti **dwar l-elementi ċentrali inkluži fil-proċessi ta' valutazzjoni tal-vulnerabbiltà u tar-riskju**, jiġifieri, sensittivitajiet, kapaċitajiet adattivi (kapaċità organizzattiva u kapaċità teknika, finanzjarja u tal-ekosistema) u l-esponiment għall-perikli klimatiči – ara [RAST](#) għad-definizzjonijiet
- Tidentifika u tivvaluta **l-għażliet li huma l-aktar rilevanti biex tindirizza l-vulnerabbiltajiet klimatiči, ir-riskji u l-opportunitajiet**
- Ittejjeb il-fehim kollettiv dwar il-motivazzjonijiet, twemmin, tħassib, sentimenti u valuri komuni fir-rigward tat-tibdil fil-klima.

L-attivitajiet parteċipatorji jistgħu jużaw **gruppi fokali u workshops bejn il-partijiet ikkonċernati** bħala attivitajiet ewlenin għall-validazzjoni u l-kisba ta' input biex jiġu identifikati u prijoritizzati l-vulnerabbiltajiet klimatiči, ir-riskji u/jew l-għażliet tal-adattament. Dawn jistgħu jiġu organizzati jew bħala attivitajiet speċifiči b'emfaži fuq tema jew settur partikolari jew bħala attivitajiet trans-tematiči jew transsettorjali, jiġifieri, meta wieħed ifittex li jippromwovi l-identifikazzjoni ta' sinerġiji u r-rikonċiljazzjoni ta' compromessi u kunflitti bejn temi jew setturi.

Kemm il-gruppi fokali kif ukoll il-workshops bejn partijiet ikkonċernati jistgħu jgħinuk tiġbor dejta kwalitattiva u informazzjoni dettaljata dwar il-perċezzjonijiet tan-nies u jistgħu jkunu ta' valur kbir biex tifhem it-tħassib, il-motivazzjonijiet u t-tweemmin tagħhom, kemm individwalment kif ukoll kollettivament. Xi punti kruċjali li għandek tikkunsidra huma li d-diskussjoni għandha tkun iggwidata minn objettiv ċar, li l-partieċipanti jkunu rilevanti għas-sugġetti li qed jiġu diskussi, u li l-attivitajiet jiġu ffaċilitati b'mod li l-komunikazzjoni onesta tkun inkoraġġuta.

Hemm numru kbir ta' metodi u għodod parteċipattivi ppruvati sew (ara eż., [il-gwida tal-MSP](#)) li jistgħu jintużaw minn gruppi fokali jew workshops bejn il-partijiet ikkonċernati biex jiffaċilitaw l-approvazzjoni jew iżidu l-input dwar il-vulnerabbiltà u l-valutazzjonijiet tar-riskju.

Eżempji ta' metodi ta' involviment:

- Għad-dijanosi u d-definizzjoni ta' objettivi u sfidi, u l-istabbiliment ta' bażi komuni: [viżjoni](#), [Pentagonal Problem](#), [imappjar parteċipattiv](#), [study circles](#), u [mmappjar konjittiv](#).
- Għal skambju ta' għarfien, taqdim soċjali u l-ħolqien kollettiv ta' ideat godda: [World Café](#), [Fish Bowl](#), eżerċizzji ta' role-play u [Pro Action Café](#).
- Għall-appoġġ tat-teħid ta' deċiżjonijiet u t-trawwim ta' kunsens (jiġifieri, impenn biex tittiehed azzjoni): [komunikazzjoni mhux vjolenti](#), [forums miftuħa](#), [round-robin](#), [djalogi riġenerattivi](#), u [analizi multikriterji parteċipattiva](#).

L-ebda għodda jew metodu wieħed ma huwa applikabbli għas-sitwazzjonijiet u l-għanijiet kollha. Għalhekk, jekk internament ma għandekx il-kompetenza esperta meħtieġa, għandek tftitex lil professjonist biex jiggwidak aħjar dwar kif għandek tfassal u tiffacilita dawn l-attivitajiet biex tiżgura li tilhaq bis-sħiħ l-għanijiet ipplanati.

Biex tgħin fil-ħolqien ta' ambjent favorevoli, jista' jkollok bżonn tifhem aħjar il-ħtiġijiet, il-motivazzjonijiet, it-tħassib u t-twemmin li n-nies għandhom dwar it-tibdil fil-klima u l-imġiba adattiva. Tista' titgħallem aktar dwar il-valuri predominanti tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini tiegħek permezz ta' sħarriġ u kwestjonarji, analiżi tan-netwerk soċjali, jew tekniki ta' mmappjar tar-riżultati u tuża din l-informazzjoni biex tittiehed azzjoni. [L-istħarriġ taċ-ċittadini](#) (ara eż., [L-istħarriġ tal-Ewrobarometru](#) mill-KE) huwa partikolarment utli biex jingabar rispons, biex titqajjem kuxjenza fost in-nies u l-komunitajiet, u biex iċ-ċittadini jiġu involuti fuq firxa ta' kwistjonijiet identifikati. Barra minn hekk, dan l-istħarriġ jippromwovi t-trasparenza u r-responsabbiltà billi jgħin biex tingabar l-vuċi taċ-ċittadini sabiex l-opinjoni tagħhom ikunu jistgħu jiġu inkorporati fil-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet. Tista' tuża d-dejta miġbura minn sħarriġ taċ-ċittadini biex tidentifika oqsma ta' titjib fit-tfassil tal-pjan ta' adattament tiegħek, biex tiegħu deċiżjonijiet dwar politiki u programmi influwenzati mid-dejta, u biex tikklassifika l-livell ta' qbil dwar suġġett jew argument li jkun qed jiġi diskuss. Jista' jitwaqqaf sħarriġ taċ-ċittadini speċifiku biex, eż., jinfurmaw u/jew jivvalidaw l-identifikazzjoni u l-prijoritizzazzjoni tal-vulnerabbiltajiet klimatiċi, ir-riskji, u l-għażliet tal-adattament. Din l-attività tista' wkoll tkun ta' għajjnuna għall-iżvilupp ta' ambjent favorevoli għall-implementazzjoni tal-għażliet ta' adattament magħżula.

Pass 5: L-implementazzjoni tal-pjan tiegħek

Wara li kkomunikajt, involvejt, u bnejt relazzjoni mal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini li tkun għażilt fil-passi preċedenti tal-iżvilupp tal-pjan ta' adattament tiegħek, l-importanza, il-kredibbiltà u l-legittimità tal-pjan jistgħu jissaħħu aktar billi tali persuni jiġu involuti:

- Fl-iżvilupp ta' pjanijiet ta' implimentazzjoni bi spiża kkalkulata għall-azzjonijiet ta' adattament magħżula
- Fl-identifikazzjoni ta' sorsi rilevanti ta' finanzjament u finanzi
- Fl-iżvilupp ta' pjanijiet ta' implimentazzjoni tal-politika.

Il-proċessi deliberattivi huma partikolarment sinifikanti biex jinholoq ambjent favorevoli għall-implimentazzjoni tal-għażliet ta' adattament magħżula. Fi kliem ieħor, tista' tiegħu vantaġġ tal-għarfien u l-esperjenza fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet ta' adattament meta tibni relazzjoni mal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini tiegħek, tibbenefika mill-valur tan-netwerks ta' atturi billi tattiva r-relazzjonijiet soċjali u tibni kapital soċjali lokali msejjes fuq l-ispirtu soċjali jew kollettiv tan-nies, bħala 'ħlieqa soċjali' 'konnessi' ma' nies oħra. Il-fehim u r-responsabbiltà tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini dwar dak li jeħtieġ isir biex jiġi implimentat il-pjan ta' adattament se jippermetti li huma jaġixxu kemm b' mod kollettiv kif ukoll individwalment. Dawn il-proċessi jistgħu jiġu organizzati fuq skali differenti, per eżempju bħala konsultazzjonijiet komunitarji sa assembleji ta' ċittadini nazzjonali. Diversi għodod (ara, pereżempju, [il-linji gwida tad-djalogu Komunitarju](#)) u xogħol li qed isir minn xi proġetti li għaddejjin bħalissa ffinanzjati mill-UE (eż., [PHOENIX](#) u [REAL DEAL](#)) jistgħu jagħtuk ideat dwar kif twaqqaf u twettaq dawn l-inizjattivi ta' adattament demokratiċi.

Ir-rwol attiv tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini huwa fundamentali għall-kisba tar-reżiljenza għall-klima, jiġifieri, biex il-mobilizzazzjoni u l-involviment taċ-ċittadini u l-partijiet ikkonċernati jiġu sostnuti u msaħħa matul iż-żmien. Dan l-involviment jista' jiġi appoġġat permezz ta' Komunitajiet ta' Prattika jew *Living Labs* lokali li jsaħħu l-partecipazzjoni sabiex itejbu l-implimentazzjoni tal-pjan (ara l-kaxxa fuq in-naħa tal-lemin għal eżempju).

Living Lab li jappoġġja l-implimentazzjoni ta' għażliet ta' adattament

Fl-ambitu tal-proġett H2020 BRGAID, [il-belt ta' Antwerp għenet b' mod attiv biex jinstab post sabiex jiġu ttestjati](#) sistemi ta' bjuż hodur intelliġenti bħala parti mill-attività Living Lab. Il-belt nediet sejha miftuħa liċ-ċittadini tagħha, ħabbret il-pjanijiet tal-BRGAID u talbet għal sidien li kienu lesti jagħmlu l-bejt tagħhom disponibbli għall-ittestjar. Matul il-proġett, partijiet ikkonċernati, ċittadini u xjenzati żaru dawn is-siti ta' ttestjar.

Fil-progress tiegħek mill-istadju ta' deliberazzjoni għal dak ta' azzjoni, jeħtieġ li inti tikkunsidra fatturi ewlenin biex tikseb il-mobilizzazzjoni u l-bidla fl-imġieba fuq livell kemm individwali kif ukoll kollettiv (ara '[storja ta' suċċess](#)' relatata mal-Klima-KIC). Madankollu, hemm tipi oħra ta' incentivi lil hinn mill-isfruttament tal-valuri u l-motivazzjonijiet intrinżiċi tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini. [Strumenti ta' Politika Ambjentali](#), definiti bħala għodod ta' incentivi ddisinjati u implimentati bil-għan li jadattaw deċiżjonijiet meħudin fuq livell individwali għall-għanijiet miftiehma kollettivament - jistgħu jagħtu bidu għal bidla fl-imġieba permezz tal-incentivi jew diżincentivi t-tajbin u biex jibdlu l-kundizzjonijiet li kapaċi jiffacilitaw eż. l-iffinanzjar ta' għażliet speċifiċi biex jitnaqqas ir-riskju. Dawn l-għodod jistgħu jtejjbu qafas ta' politika eżistenti billi jincentivaw, aktar milli jisfurzaw, bidliet fl-imġieba li jistgħu jwasslu għal adattament.

Pass ieħor huwa li jiġu implimentati **proċessi ta' kodeċijoni**, bħall-[baġit ekoloġiku parteċipattiv](#) (ara l-kaxxa hawn taħt), fejn iċ-ċittadini ikunu jistgħu jinfluwenzaw direttament l-allokkazzjoni u l-infiq ta' baġits pubbliċi biex jindirizzaw it-tibdil fil-klima. Permezz ta' din l-ghodda, membri tal-komunità jistgħu jiddeċiedu jallokaw u jiddistribwixxu riżorsi lejn proġetti u inizjattivi dinjiji dwar il-klima.

Prattiċi tajbin dwar it-teħid ta' kodeċijonijiet: Ibbagġitar ekoloġiku ta' Lisbona

L-ibbagġitar parteċipattiv jirrapprezenta forma ta' parteċipazzjoni taċ-ċittadini li permezz tagħha ċ-ċittadini jkollhom setgħa effettiva fit-teħid ta' deċijonijiet fir-rigward ta' porzjon tal-baġit municijali. Lisbona kienet waħda mill-ewwel bliet kbar Ewropej li adottat ibbagġitar parteċipattiv fuq skala municijali, u inkludiet (mill-2018) baġits parteċipattivi ekoloġiċi b'enfasi fuq proposti għal 'belt aktar sostenibbli, reżiljenti u favur l-ambjent'. L-approċċ huwa mibni fuq mudell ibridu li jgħaqqad proċessi ta' deliberazzjoni personali ma' pjattaformi fuq il-web li jintużaw għall-votazzjoni, u s-selezzjoni, ta' proġetti ta' mitigazzjoni u adattament għat-tibdil fil-klima magħżulin miċ-ċittadini lokali.

Pass 6 – Monitoraġġ u evalwazzjoni

Bħala reġjun jew awtorità lokali, huwa importanti wkoll li tosserva u tevalwa l-progress tal-azzjonijiet ippjanati u tivverifika r-riżultati attwali kontra l-oġettivi li ġew stabbiliti fil-bidu (ara l-[UAST fi Climate-ADAPT](#)). Il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni (M&E) għandhom jgħinuk titgħallem u tirrifletti fuq l-effettività u l-effetti sekondarji potenzjali tal-pjan ta' adattament tiegħek. Il-progress kontra bosta indikaturi għandu wkoll jiġi rrapportat regolarment lil dawk li jieħdu d-deċijonijiet u lill-partijiet ikkonċernati rilevanti biex tinbena l-fiduċja kif ukoll il-kapaċità adattiva.

Madankollu, l-adattament M&E jista' jkun ta' sfida, b'mod partikolari meta ssir valutazzjoni ta' jekk intlaħqux jew le r-riżultati mixtieqa ^(Ref2). Id-diffikultajiet ewlenin li wiehed jiltaqa' magħhom jirrelataw mal-allinjament hażin tat-tul ta' żmien li jittiehed biex jiġu implimentati l-ambitu u l-iskala tal-azzjonijiet ta' adattament meħtieġa mat-tul ta' żmien li tali azzjonijiet jistgħu jieħdu biex iwasslu għal benefiċċji; limitazzjonijiet fid-disponibbiltà tad-dejta, inkluża d-dejta bażika; u l-ispejjeż finanzjarji u l-impenn meħtieġ biex tiġi żgurata s-sostenibbiltà tal-monitoraġġ fit-tul. L-involviment tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini tiegħek fil-proċess ta' feedback u titjib tal-monitoraġġ u l-evalwazzjoni tal-pjan jippermettilek tiffaċċja aħjar dawn l-isfidi u għandu jgħinek biex il-pjan tiegħek jibqa' pertinenti. Barra minn hekk, dan l-involviment jista' jgħinek biex tippromwovi azzjoni klimatika kollettiva u individwali; mit-tkattir tal-għarfien u l-kuxjenza pubblika għall-edukazzjoni ta' generazzjonijiet iżgħar.

[Ix-xjenza taċ-ċittadini](#) (definita bħala riċerka xjentifika mwettqa permezz tal-partecipazzjoni tal-pubbliku ġenerali) tista' tgħin biex jinkiseb ċiklu kostanti ta' titjib f'waqtu. Iċ-ċittadini jistgħu jkunu involuti fil-monitoraġġ ta' varjabbli rilevanti relatati mal-implementazzjoni tal-pjan ta' adattament għat-tibdil fil-klima biex jirriflettu - bil-kontribut tal-partijiet ikkonċernati u ċ-ċittadini - dak li qed jaħdem tajjeb u dak li mhux jidher tajjeb f'kuntest speċifiku. Dan se jżid il-fehim u l-kuxjenza, jgħin aktar biex jiġu żgurati l-importanza, il-kredibilità u l-leġittimità tal-irfinar tal-pjan u b'hekk jinkoraġġixxi aktar impenn għall-azzjoni – li jwassal għaċ-ċiklu ta' titjib imsemmi hawn fuq.

Il-mistoqsijiet ewlenin li se jkollok bżonn tindirizza huma:

- Riżultati – Sa liema punt qed jiġu implimentati l-azzjonijiet fil-pjan tiegħek?
- Riżultati – Sa liema punt tnaqqsu l-vulnerabbiltajiet klimatiċi u r-riskji? (eż., permezz tat-tnaqqis tas-sensittivitajiet għal perikli relatati mal-klima u/jew taż-żieda tal-kapaċitajiet ta' adattament, jew permezz ta' vulnerabbiltajiet klimatiċi li jsiru inqas esposti għal perikli relatati mal-klima.

Esperjenzi relatati max-xjenza taċ-ċittadini għall-azzjoni klimatika promossi mill-UE

Il-KE ippromwova diversi proġetti ta-xjenza taċ-ċittadini li jinvolvu metodoloġiji ta' riċerka li jappoġġjaw il-mobilizzazzjoni taċ-ċittadini fl-azzjoni klimatika (ara eżempji mill-[programm SwafS](#), mill-proġett [eu-citizen.science](#) jew mill-[proġett AURORA](#) – li bħalissa qed jinvolvu 7,000 xjenzat ċittadin madwar l-Ewropa biex isiru ċittadini ta' 'kwazi zero emissjonijiet'). Eżempju ieħor huwa l-[Kalendarju tan-Natura](#) tar-Renju Unit li qed juża b'mod effettiv ix-xjenza taċ-ċittadini biex jiġu segwiti l-effetti tat-tibdil fil-klima fuq l-animali selvaġġi.

Appendiċi – Aktar deskrizzjonijiet ta' għodod ewlenin

Dan l-appendiċi jinkludi informazzjoni aktar dettaljata dwar xi wħud mill-għodod ewlenin li għandhom jgħinu l-mobilizzazzjoni u l-involvement tal-partijiet ikkonċernati tiegħek u ċ-ċittadini rilevanti. F'dan il-kuntest, it-terminu 'għodda' huwa mifhum b'mod wiesa' u jinkludi għodod attwali kif ukoll linji gwida, metodoloġiji, pjattaformi, prattiki tajba jew riżorsi oħra.

TYPE OF TOOL

Tool

Guideline

Methodology

Platform

Good Practice

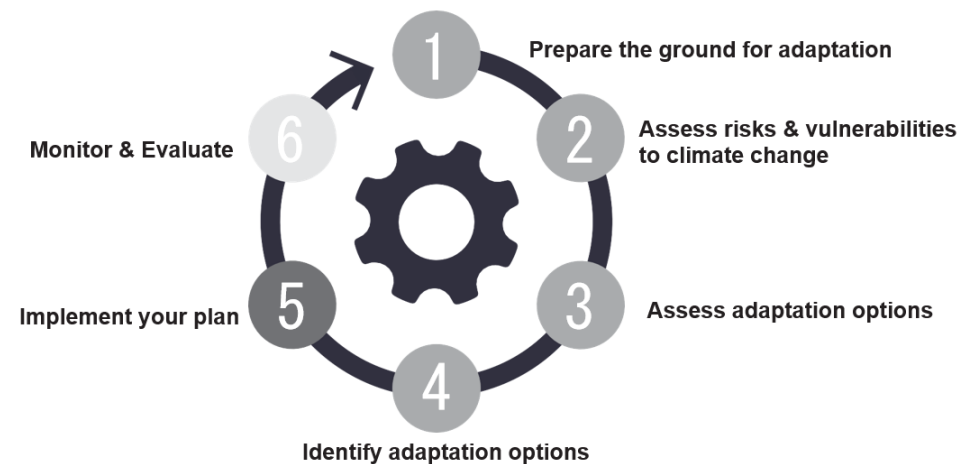

Other

L-appendiċi jinkludi diversi skedi ta' informazzjoni li jinkludu dettalji rilevanti dwar kull għodda, jiġifieri:

- Deskrizzjoni prinċipali
- Kif taħdem l-għodda
- Suġġerimenti ġenerali u pariri dwar kif tuża l-għodda
- Referenzi, inklużi dokumenti ewlenin użati għall-elaborazzjoni tad-deskrizzjonijiet li jipprovdu aktar informazzjoni
- Żmien, ħiliet u riżorsi meħtieġa għall-użu tal-għodda
- Outputs u riżultati mistennija
- Ostakoli u restrizzjonijiet potenzjali

Għal kull għodda ninkludu wkoll figura li tindika t-tip ta' għodda u għal liema passi tar-RAST tali għodda tista' tipprovdi appoġġ (ara l-eżempju fuq in-naħa tal-lemin). Iċ-ċrieki huma kkuluriti **bl-aħdar skur** meta huwa

partikolarment utli għal dak il-pass u **bl-aħdar ċar** meta l-għodda tista' tkun utli wkoll f'dak l-istadju.

LISTA TA' GĦODOD

01 ANALIŻI TAL-PARTI KKONĊERNATA.....	17
02 KOMUNIKAZZJONI DWAR IT-TIBDIL FIL-KLIMA	19
03 KAMPANJATA' TAGHRIF	22
04 STRATEĠIJA FAVUR IL-KLIMA	25
05 SONDAĠĠ TAĊ-ĊITTADINI	27
06 ASSEMBLEA TAĊ-ĊITTADINI DWAR IL-KLIMA	29
07 BAĠIT EKOLOĠIKU PARTEĊIPATTIV	32
08 KOMUNITAJIET TA' PRATTIKA	35
09 INĊENTIVI EPIs	37
10 XJENZA TAĊ-ĊITTADIN.....	39

01 ANALIŻI TAL-PARTI Kkonċernata

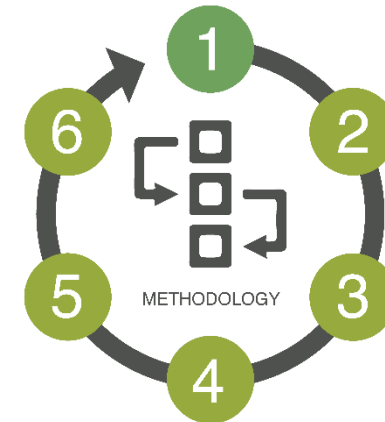
L-immappjar u l-analiżi tal-partijiet ikkonċernati huwa proċess li jgħinek tidentifika u tikkategorizza gruppi differenti ta' nies, bħal organizzazzjonijiet jew individwi li jinfluwenzaw, jew huma influwenzati mill-pjan ta' adattament tiegħek għat-tibdil fil-klima.

Dan il-proċess huwa prerekwizit ewleni għall-iżvilupp ta' strategiji ta' komunikazzjoni effettivi, u se jgħin biex żżid l-impatt pożittiv tal-pjanijiet klimatiċi tiegħek. L-analiżi tal-parti kkonċernata hija ċentrali biex wieħed jifhem l-istanzi fejn hemm assimetriji fil-poter, jiġifieri, liema atturi jew partijiet ikkonċernati għandhom iktar jew inqas poter, u sorsi potenzjali ta' reżistenza, jiġifieri gruppi li jopponu bidliet potenzjali jew inizjattivi ġodda. It-tiżni tal-istrategiji li jiffukaw fuq involviment akbar tal-partijiet ikkonċernati huwa importanti matul il-proċess parteċipattiv sħiħ sabiex l-impatt pożittiv tal-pjan ta' adattament ikun jista' jiġi massimizzat.

KIF TA'HEM

L-element prinċipali huwa l-identifikazzjoni tal-ekosistema tal-partijiet ikkonċernati tiegħek. Għandek bżonn tikteb lista inizjali u ttejjibha permezz ta' riċerka online, gruppi fokali, kwestjonarji, intervisti semi-strutturati u/jew [snowballing techniques](#). Bħala parti minn dan il-proċess, tista' tintroduċi l-pjan ta' adattament lill-partijiet ikkonċernati tiegħek; tispjega x'se jintalab minnhom; x'jistgħu jiksbu permezz tal-partiċipazzjoni tagħhom; u għaliex il-kontribut tagħhom huwa daqshekk importanti.

Fil-pass li jmiss, tista' tiġbor informazzjoni dwar kull parti kkonċernata, bħat-tħassib, il-ħtiġijiet u l-prijoritajiet ewlenin, il-livell ta' influwenza, u l-livell ta'

PARIRI

Ftakar biex tirrevedi u taggorna kontinwament il-mappa tal-partijiet ikkonċernati tiegħek hekk kif timxi minn pass wieħed tar-RAST għal ieħor matul iċ-ċiklu tal-ippjanar tal-adattament tiegħek. Il-kompożizzjoni tal-partijiet ikkonċernati x'aktarx li tinbidel maż-żmien, kif ukoll ir-rilevanza jew l-influwenza tagħhom għall-azzjonijiet speċifiċi li jistgħu jinvolvu ruħhom fihom.

REFERENZI

[Metodoloġija tal-proġett H2020 RESIN](#) għall-involviment tal-partijiet ikkonċernati

[Climate-ADAPT: L-identifikazzjoni u l-involviment tal-partijiet ikkonċernati](#)

Eżempju ta' mmappjar tal-partijiet ikkonċernati għall-adattament għat-tibdil fil-klima: [proġett ECO-CITIES f'Manchester](#)

interess. Dan għandu jgħinek biex tiddetermina l-livell ta' involviment meħtieġ għal kull grupp ta' partijiet ikkonċernati.

Fl-aħħar, tista' wkoll tanalizza r-relazzjonijiet bejn il-partijiet ikkonċernati biex tifhem ahjar il-bilanċ tal-poter, id-dipendenzi, il-flussi tal-informazzjoni jew l-influwenzi.

Žmien

Fir-rigward tal-immappjar tal-partijiet ikkonċernati, dan jiddependi mid-daqs u l-kumplessità, eż., tal-għażliet li qed jiġu kkunsidrati. Pereżempju, għal żoni iżgħar il-proċess jista' jitlesta fi ftit jiem, filwaqt li għal żoni akbar, dan jista' jieħu sa diversi ġimgħat. L-implimentazzjoni tal-analiżi tal-partijiet ikkonċernati teħtieġ żmien addizzjonali, marbut ukoll mad-daqs u l-kumplessità tal-pjan.

Ħiliet

Esperjenza preċedenti ma hijiex meħtieġa għall-immappjar tal-partijiet ikkonċernati, għalkemm huma meħtieġa ħiliet interpersonali u ta' komunikazzjoni b'saħħithom biex jiġu involuti l-partijiet ikkonċernati u tingabar l-informazzjoni. Il-kapaċità li tirranġa u tipprezenta l-informazzjoni b'mod ċar u konciz hija ta' vantaġġ kbir. Jista' jkun hemm bżonn madanakollu ta' għajjnuna minn speċjalisti għall-analiżi tal-partijiet ikkonċernati.

Riżorsi

Għall-involviment tal-partijiet ikkonċernati, ir-riżorsi meħtieġa huma prinċipalment nies allokatu biex iwettqu x-xogħol. F'termini ta' analiżi tal-partijiet ikkonċernati, jista' jkolluk bżonn tim biex iwettaq riċerka jew sħarriġ bil-għan li tingabar informazzjoni dwar l-aspettattivi u l-interessi ta' kull parti ikkonċernata. Għodod speċifiċi huma meħtieġa għall-analiżi tar-relazzjonijiet bejn il-partijiet ikkonċernati, eż. analiżi tan-network soċjali permezz ta' software.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Lista ta' partijiet ikkonċernati (inklużi dettalji tal-kuntatt ta' nies ta' referenza) li jistgħu jikkontribwixxu b'mod sinifikanti għall-pjan ta' adattament tiegħek.
- ★ L-identifikazzjoni u l-fehim tal-interessi, il-ħtiġijiet u l-aspettattivi ta' dawn il-partijiet ikkonċernati.
- ★ Identifikazzjoni ta' kunflitt jew oppożizzjoni potenzjali li jistgħu jirriżultaw minħabba partijiet ikkonċernati differenti. Tingħata għajjnuna sabiex l-organizzazzjonijiet timmitiga r-riskji qabel eskalazzjoni potenzjali.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Limitazzjonijiet fl-aċċess jew informazzjoni disponibbli dwar ċerti partijiet ikkonċernati jistgħu jfixklu l-proċess tal-immappjar.

Rappreżentazzjoni mhux kompleta: il-proċess tal-immappjar tal-partijiet ikkonċernati jista' jkun sugġettiv peress li jista' jiddependi fuq perspettivi jew preferenzi individwali. Għalhekk, il-proċess jista' jeskludi xi partijiet ikkonċernati li jista' jkollhom impatt fuq l-ippjanar tal-adattament tiegħek.

Kumplessità u bidliet fl-isfond: il-proċess jista' jkun kumpless u jista' jkollu jsir diversi drabi peress li l-partijiet ikkonċernati u l-pożizzjonijiet tagħhom jevolvu maż-żmien.

02 KOMUNIKAZZJONI DWAR IT-TIBDIL FIL-KLIMA

Kif urew bosta snin ta' ħidma favur l-azzjoni dwar il-klima, il-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima mhijiex ħaġa sempliċi u jisthoqqilha attenzjoni speċifika. Il-'Manwal għall-awturi tal-IPCC dwar prinċipji għal komunikazzjoni effettiva u involviment pubbliku dwar it-tibdil fil-klima' jispjega li l-fatt li wieħed 'jitkellem dwar id-dinja reali', 'il-konnessjoni ma' dak li jgħodd għan-nies' u li wieħed 'jirrakonta storja umana' huma prinċipji ewlenin fil-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima.

Kif in-nies iħossuhom dwar sitwazzjoni partikolari jinfluwenza b'mod sinifikanti d-deċiżjonijiet tagħhom dwar kif jirreaġixxu (u potenzjalment jaġixxu), jiġifieri, in-nies mhux bilfors jaġixxu meta jkunu esposti għal informazzjoni aħjar. Il-letteratura turi li l-emozzjonijiet huma importanti għat-teħid ta' deċiżjonijiet prattiċi, biex wieħed jifhem ir-riskji kif ukoll biex iħossu motivat.

KIF TAĦDEM

Għodod narrattivi bi stampi attraenti, viżwali u rakkont ta' stejjer ta' impatt jistgħu jiġbdu l-attenzjoni tan-nies u jattivaw l-emozzjonijiet tagħhom, u għalhekk huma aktar probabbli li jqanqlu bidliet fl-imġieba fir-rigward tal-azzjoni klimatika.

Bħala eżempju, il-linji gwida miktuba mill-IPCC biex jgħinu lix-xjenzati fil-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima jipprovdu sitt prinċipji ewlenin biex jappoġġawhom fl-involviment pubbliku. It-tim tal-komunikazzjoni tal-IPCC jispjega pereżempju li trid toqgħod attent dwar liema dejta dwar it-tibdil fil-klima għandek tikkomunika, minħabba li 'numri kbar' relatati mat-tibdil fil-klima (eż. miri ta' temperatura medja globali, konċentrazzjonijiet ta' dijossidu tal-karbonju atmosferiku) ma jirrelatawx ma' esperjenzi ta' kuljum tan-nies. Ħafna nies jifhmu d-dinja permezz ta' grajjiet u stejjer, aktar milli statistika u graffs, għalhekk li timmira għal struttura narrattiva u li turi l-wiċċ uman wara x-xjenza meta tippreżenta l-informazzjoni għandu jgħinek tgħid storja konvinċenti.

REFERENZI

[Manwal għall-awturi tal-IPCC dwar prinċipji għal komunikazzjoni effettiva u involviment pubbliku dwar it-tibdil fil-klima](#)

Il-Fondazzjoni CMCC pproduċiet diversi webinaris dwar aspetti speċifiċi tal-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima, jiġifieri:

- [Kif titkellem dwar it-tibdil fil-klima b'mod li jagħmel differenza](#)
- [Gurnaliżmu u xjenza: narrattivi tat-tibdil fil-klima](#)
- [It-tibdil fil-klima u d-dizinformazzjoni: l-oġġla livell ta' żvilupp tekniku u kif għandu jiġi indirizzat](#)

Żmien

Li tiffoka u tagħti attenzjoni speċifika lill-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima mhux se jżid b'mod sinifikanti ż-żmien meħtieġ biex timplimenta l-istrategija ta' komunikazzjoni tiegħek.

Ħiliet

Ħiliet b'saħħithom fil-komunikazzjoni flimkien ma' ħiliet viżwali u għarfien sod fit-tibdil fil-klima huma meħtieġa. L-esperjenza fir-rakkontar ta' stejjer tista' tkun ta' vantaġġ kbir.

Riżorsi

Kampanja ta' komunikazzjoni sinifikattiva dwar it-tibdil fil-klima teħtieġ riżorsi speċjali, inklużi materjali viżivi elaborati bir-reqqa biex jappoġġjaw messaġġi bbażati fuq l-evidenza.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ L-adattament tal-istrategija ta' komunikazzjoni tiegħek biex tgħinek twassal aħjar l-informazzjoni, li b'konsegwenza tirriżulta f'żieda fil-kuxjenza dwar l-impatti tat-tibdil fil-klima, fit-tnaqqis b'mod effettiv tal-vulnerabbiltajiet u fiż-żieda tal-kapaċità adattiva.
- ★ Messaġġi ċari biex tiġi ssimplifikata l-informazzjoni xjentifika kumplessa dwar it-tibdil fil-klima, biex din l-informazzjoni tinftiehem għal firxa wiesgħa ta' ċittadini u partijiet ikkonċernati. Il-provvediment ta' rakkomandazzjonijiet f'diversi istanzi u l-massimizzazzjoni tal-firxa u l-impatti tal-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima biex b'hekk titqajjem kuxjenza fost l-udjenzi speċifiċi (eż. gruppi vulnerabbli, settur speċifiku, eċċ.).

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Lingwa u terminoloġija: It-tibdil fil-klima huwa suġġett kumpless, u l-użu ta' lingwaġġ xjentifiku u termini tekniċi jistgħu jkunu diffiċli għal ħafna nies biex jifhemu. Jista' jkun utli għalhekk li tuża kemm jista' jkun lingwaġġ sempliċi u terminoloġija li tkun aċċessibbli għal udjenza wiesgħa.

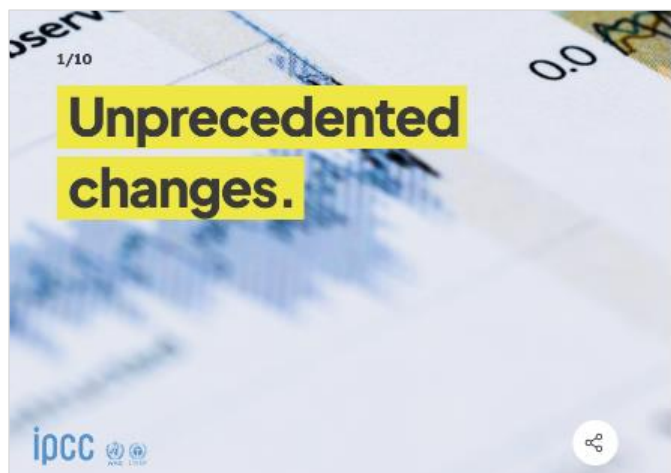
Ostakoli kulturali u soċjali: Sfondi kulturali u soċjali differenti jistgħu jaffettwaw il-percezzjonijiet tan-nies u l-fehim dwar it-tibdil fil-klima u r-riskji u l-impatti tiegħu.

Differenzi politiċi u ideoloġiċi: It-tibdil fil-klima sar suġġett politikament polarizzanti, u t-twemmin u l-valuri tal-individwi jistgħu jinfluwenzaw l-interpretazzjoni u l-aċċettazzjoni tagħhom tal-evidenza xjentifika. Għandek tqis dan b'mod konxju fl-istrategija ta' komunikazzjoni tiegħek.

EŻEMPJU TA' GħODOD

Is-sit web dwar [ir-riżorsi grafiċi tal-IPCC dwar il-fizika tat-tibdil fil-klima](#) jipprovdi eżempji sinifikanti dwar prattika tajba fil-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima (ara l-eżempju hawn taħt).

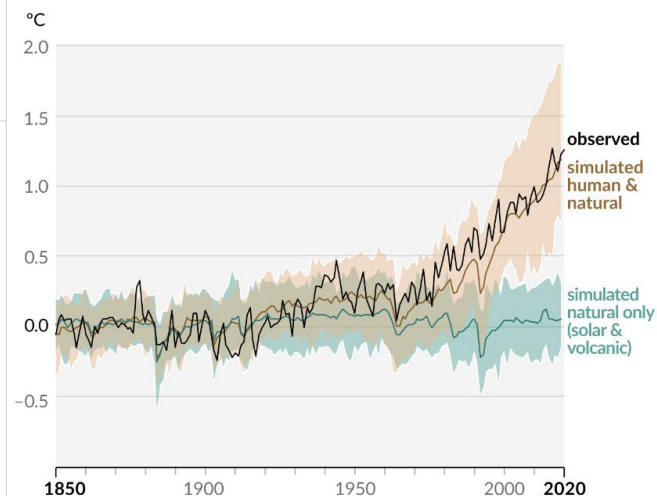
1/10 Unprecedented changes.

Scientists have known for decades that the Earth is warming. The rise in global temperatures since the late 19th century is unprecedented over thousands of years.

It is unequivocal that humans are causing the warming. Changes in the sun's activity and volcanic eruptions are not the cause of the warming trend.

LEARN MORE →

(b) Change in global surface temperature (annual average) as **observed** and simulated using **human & natural** and **only natural** factors (both 1850–2020)

Panel (b) shows that this warming is not caused by solar activity or volcanic eruptions, which are the natural factors that can influence our climate over these time scales.

03 KAMPANJA TA' TAGĦRIF

L-għan ta' kampanja ta' tagħrif hu li partijiet ikkonċernati u ċittadini jiġu informati dwar il-vulnerabbiltà u r-riskji għat-tibdil fil-klima li huma esposti għalihom, u li tiġi pprovduta gwida ġenerali dwar kif tali persuni jistgħu jadattaw b'mod proattiv u jkunu aktar ippreparati biex jindirizzawhom.

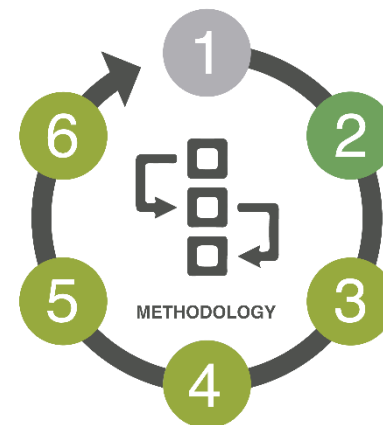
Din l-għodda hi maħsubha biex tneġġeg bidliet fl-imġiba kemm ta' individwi kif ukoll tas-soċjetà favur l-adattament klimatiku permezz ta' strateġiji ta' komunikazzjoni maħsubin għal perjodu ta' żmien speċifiku. Permezz tal-involviment tal-partijiet ikkonċernati u taċ-ċittadini, kif ukoll tisħiħ ta' kapaċitajiet adattivi, ħafna drabi il-kampanji ta' tagħlim jafu jkunu komponenti importanti fil-proċess ta' adattament.

KIF TAĦDEM

Bħala l-ewwel pass trid tiddefinixxi l-istqarrija tal-missjoni u l-għanijiet speċifiċi tiegħek, bħall-ħolqien ta' kuxjenza dwar ċerti kwistjonijiet, involviment ikbar, jew bidla fil-perċezzjoni.

Imbagħad trid tintegra din il-kampanja ta' tagħrif fl-istrateġija ġenerali ta' komunikazzjoni tiegħek u tfassal din il-kampanja għall-udjenzi fil-mira tiegħek. Dan jimplika li għandek titgħallem kemm tista' dwarhom (per eż., motivazzjonijiet, tħassib, eċċ.).

Meta tabbozza l-messaġġ tiegħek, qis li tagħmlu konċiż, ċar u memorabbli, u žid kontenut konvinċenti li jappoġġja l-messaġġ tiegħek. L-informazzjoni tista' tiġi kkomunikata permezz ta' diversi pjattaformi tal-media (eż., TV, internet, media soċjali, gazzetti, avvenimenti pubbliċi, kampanji tal-iskejjel, eċċ.).

PARIRI

Ħafna drabi, is-sigriet għas-suċċess jinsab fit-tnedija fl-istess hin tal-kampanji ta' tagħlim fuq diversi pjattaformi tal-media. Qis li taddatta l-messaġġi tiegħek skont il-pjattaforma li qed tuża.

REFERNZI

Climate-ADAPT jipprovdi deskrizzjoni bir-reqqa ta' [kampanji ta' tagħlim bħala għazliet ta' adattament](#).

Tista' tikkonsulta '[Viżjonijiet għal dinja li tixtieq](#)' – Kampanja ta' Komunikazzjoni Pubblika tal-Kummissjoni Ewropea dwar it-Tibdil fil-Klima bħala eżempju ta' kampanja fuq skala kbira.

Żmien

Dan jiddependi fuq l-esperjenza preċedenti tiegħek fil-komunikazzjoni dwar it-tibdil fil-klima u fuq ir-rekwiżiti speċifiċi li tkun identifikajt għall-kampanja tiegħek. Se jkollok bżonn tivvaluta x'inhu ż-żmien xieraq għall-komunikazzjoni sabiex tiżgura li tasal għand l-udjenza f'waqtha.

Filiet

Għarfien preċedenti ta' kif tikkomunika b'mod effettiv dwar it-tibdil fil-klima huwa vantaġġ kbir. Trid issir taf u tifhem l-udjenza tiegħek, tkun kapaċi tipproduċi messaġġi ċari u koncizi u tiċċara l-iskop tal-komunikazzjoni tiegħek, jiġifieri trid tiddeċiedi jekk il-kampanja ta' komunikazzjoni tiegħek għandiex l-għan li tinforma, li tipperswadi jew li timmobilizza.

Riżorsi

Skont l-iskala tal-kampanja tiegħek, jaf ikollok bżonn tim biex jaħdem fuq il-kummerċjalizzazzjoni, id-disinn, l-iżvilupp, u r-riżorsi teknoloġiċi/ ta' sensibilizzazzjoni: pjattaformi online, media soċjali, marketing bl-email, eċċ. Jistgħu jintużaw għodod speċjalizzati bħall-monitoraġġ tal-użu tas-sit elettroniku jew studji ta' attribuzzjoni biex tiġi evalwata l-effettività tal-kampanja.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Żieda fil-kuxjenza u fil-fehim dwar l-impatti tat-tibdil fil-klima u l-għażliet ta' adattament (politka, prassi, teknoloġiji, eċċ.).
- ★ Żieda fl-involviment u l-partecipazzjoni tal-pubbliku jew tal-partijiet ikkonċernati u spinta lejn bidla fl-attitudnijiet u l-imġieba.
- ★ Żieda fil-fiduċja f'sorsi ta' informazzjoni affidabli u kontribut għat-tnaqqis ta' misinformazzjoni jew diżinformazzjoni dwar kwistjonijiet ta' tibdil fil-klima fost il-partijiet ikkonċernati u ċittadini.

LIMITAZZJONIJIETT U OSTAKOLI POTENZJALI

Aċċessibilità: Jekk l-informazzjoni tkun disponibbli biss permezz ta' ċerti mezzi, taf ma tilhaqx il-membri kollha tal-udjenza maħsuba.

Limitazzjonijiet finanzjarji: L-implimentazzjoni ta' kampanji fuq skala kbira tista' tiswa ħafna flus, u limitazzjoni ta' riżorsi taf tirrestringi l-firxa tal-kampanja.

Riskju ta' perċezzjoni limitata: Jekk il-problemi jidhru mbiegħda u mhux reali, il-partecipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati u l-effettività tal-kampanja jafu jonqsu, eż., jaf in-nies ma jarawx il-valur jew ir-rilevanza tal-informazzjoni li qed tiġi kondiviża.

EŻEMPJI TA' AZZJONIJIET

- ★ Tista' tara hawn taht eżempju ta' kampanja bikrija ta' għarfien pubbliku relatata mal-adattament għat-tibdil fil-klima: "[Il-Pajjiżi I-Bassi jgħixu flimkien mal-ilma](#)".

Cartoon from the 'The Netherlands Lives with Water' public awareness campaign featuring Peter Timofeeff

1. What is the purpose of the 'The Netherlands Lives with Water' public awareness campaign?

February 2003 saw the start of the multimedia public awareness campaign 'The Netherlands Lives with Water'. The campaign aims to explain the government's policy of 'giving water more room' and encourage support for it.

Initially, the campaign pressed home the message that the climate is changing and that this has consequences for water management in the Netherlands. Gradually, the campaign puts into plain words what measures such as storing water mean in practice. Moreover, it highlights the efforts the national government, provincial authorities and water boards are undertaking across the Netherlands to keep the country safe and dry.

Research showed that the public estimated the campaign to be informative and believable. The awareness that the government is effecting measures to balance the effects of climate change has increased significantly. At the end of 2003, 82% of the population recognised the social importance of measures to protect against flooding, and 72% endorsed the proposition that this would have to involve 'giving water more room'. Weatherman and 'Water Ambassador' Peter Timofeeff is seen as an appealing and likeable expert. On national and regional radio and television, he brings the problems and solutions to peoples' attention through cartoons and personal appearances.

Source: www.nederlandleefmetwater.nl

- ★ '[Inti tikkontrolla l-Klima](#)' kienet kampanja ta' tagħrif immedija mill-Kummissjoni Ewropea sabiex thegġeg lin-nies jagħmlu bidliet żgħar fl-imġieba tagħhom ta' kuljum relatati mal-azzjoni għat-tibdil fil-klima. Tista' ssib deskrizzjoni tal-għanijiet ewlenin, l-udjenza rilvenati, id-disinn u l-kontenut ta' din il-kampanja
- ★ Tista' tara eżempju ta' vidjo dwar [kampanja ta' tagħrif dwar l-adattament għar-riskju tal-għargħar](#) mill-Ministeru tal-Pajjiżi I-Baxxi għall-Infrastruttura u l-Immaniġġjar tal-Ilma.
- ★ Bħala alternattiva għall-kampanji ta' għarfien 'konvenzjonali', tista' tikkonsulta [l-Logħba tal-Bidla](#) mill-Fondazzjoni CMCC. Din hija "soluzzjoni ta' tagħlim ibbażata fuq il-logħob li tgħin biex tqajjem kuxjenza u ttejjeb il-fehim dwar l-isfidi ta' trasformazzjoni kumplessi li taffaċċja l-umanità meta tittratta mat-tibdil fil-klima".

04 STRATEGIJA FAVUR IL-KLIMA

Strategija favur l-ambjent immexxija minn belt jew reġjun għandha l-għan li tinfluwenza l-bidla fuq livelli lokali, reġjonali, u anke dak nazzjonali. Il-bliet u r-reġjuni jistgħu jużaw l-influwenza politika, ir-riżorsi, u l-għarfien lokali tagħhom biex iqajmu kuxjenza dwar suġġetti speċifiċi u jimmobilizzaw l-appoġġ taċ-ċittadini u tal-partijiet ikkonċernati permezz ta' azzjonijiet differenti. Strategiji favur il-klima komuni jinkludu il-promozzjoni ta' politika, it-tnehid ta' koalizzjonijiet, kampanji ta' għarfien pubbliku, l-involvement ma' ufficjali eletti u azzjonijiet legali.

KIF TAĦDEM

L-istrategiji favur il-klima jvarjaw skont it-tip ta' azzjoni meħuda minn kull muniċipalitè jew reġjun. Madankollu, l-istrategiji ta' promozzjoni kollha jeħtieġu li jkunu mfassla għal kuntest speċifiku, li jkunu bbażati fuq pjan strutturat tajjeb, li jużaw strategija ta' komunikazzjoni, u li jkunu indirizzati lejn l-udjenza identifikata b'mod ċar.

Jeħtieġ li l-messaġġi ewlenin jirrelataw sew mal-kuntest u l-karatteristiċi tal-udjenza rilevanti, bħall-htigijiet, it-tħassib u l-motivazzjoni għall-innovazzjonijiet klimatiċi proposti. Trid tiżgura li l-messaġġi tiegħek ikunu lokalizzati, ċari, konċiżi u konvinċenti.

Is-suċċess ta' Strategija Favur il-Klima jiddependi minn ħafna fatturi, per eżempju wieħed għandu jiżgura li l-proċess ikun flessibbli biżżejjed biex maż-żmien ikun adattat u rfinat abbażi ta' monitoraġġ, evalwazzjoni u taġlim (MEL) b'saħħtu.

PARIRI

Ftakar li l-isforzi ta' promozzjoni jeħtieġu persistenza u impenn fit-tul, u li s-suċċess jaf ma jkunx immedjat.

REFERENZI

[Deskrizzjoni ta' strategiji ta' promozzjoni](#) fil-Klima-ADAPT.
[Gwida ta' Promozzjoni dwar kif tinvolvi ruġek mal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew \(KESE\).](#)
[Reġistru Ewropew tat-Trasparenza](#) – Parlament Ewropew

Żmien

Ċertu strateġiji ta' promozzjoni jaf li jeħtieġu xhur jew snin ta' ppjanar u tnejn qabel ma jkunu jistgħu jiġu implimentati, partikolarment jekk dawn jinvolvu koalizzjoni bejn partitarji differenti, it-tweġġiq ta' riċerka, jew l-iżvilupp ta' materjali ta' komunikazzjoni. Iż-żmien ta' implimentazzjoni għalhekk jaf ivarja minn ftit ġimgħat għal diversi snin (per eżempju azzjoni legali, bħal-litigazzjoni relatata ma' kwistjonijiet ta' klima).

Fiġliet

L-għarfien dwar il-politki pubbliċi u l-istrateġiji ta' komunikazzjoni huwa essenzjali.

Riżorsi

Ir-riżorsi meħtieġa jafu jvarjaw hafna skont l-istrateġija, l-ambitu u l-iskala tal-Kampanja Favur il-Klima u l-attivitajiet li jakkumpanjawha. B'mod ġenerali, l-ispejjeż se jvarjaw minn ftit eluf għal mijiet ta' eluf ta' EUR.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Żieda fl-ippublikar fil-media u diskussjoni pubblika dwar il-kwistjoni.
- ★ Formazzjoni ta' shubijiet u koalizzjonijiet godda biex tiġi indirizzata l-kwistjoni.
- ★ Aċċess għal riżorsi u servizzi għal dawk affettwati mill-kwistjoni.
- ★ Żvilupp ta' programmi jew inizjattivi godda biex jindirizzaw il-kwistjoni.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Potenzjalment jaf ikun hemm diversi ostakli għas-suċċess, inkluż in-nuqqas ta' komunikazzjoni ċara u mmirata lejn il-ħtiġijiet, in-nuqqas jew l-użu ħażin ta' riżorsi, ir-reżistenza għall-bidla, il-polarizzazzjoni politika, in-nuqqas ta' għarfien pubbliku, oppożizzjoni minn interessi b'saħħithom u ostakli legali biex wieħed isemmi xi wħud.

05 SONDAĠĠI TAČ-ĊITTADINI

Is-sondaġġi tač-ċittadini jintużaw biex jingabru l-feedback u l-opinjoni tar-residenti u ċ-ċittadini dwar kwistjonijiet speċifiċi. Tista' tużahom bħala għodod effikaċi biex tifhem aħjar il-ħtiġijiet u l-perċezzjonijiet tač-ċittadini rilevanti u tiżgura li l-pjan ta' adattament għall-klima tiegħek jirrifletti u jaqbel mal-prijoritajiet tan-nies.

Is-sondaġġi jistgħu jgħinu jippromwovu t-trasparenza u r-responsabbiltà billi jagħtu lehen lir-residenti waqt it-teħid tad-deċiżjonijiet. Jista' jkunu wkoll għodod ta' għajnuna kbira biex jingabar il-feedback dwar pjanijiet eżistenti kif ukoll dawk tal-passat u futuri u jistgħu jgħinu tinholq kuxjenza fost in-nies u l-komunitajiet dwar suġġetti importanti.

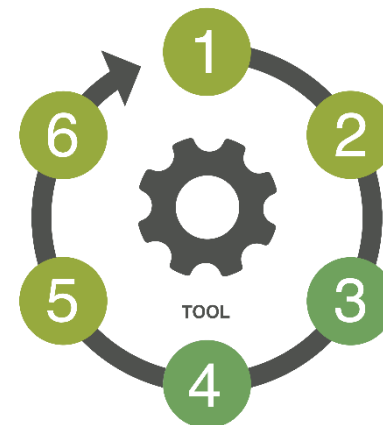
KIF JAĦDMU

Jeħtieġ li s-sondaġġ ikun mibni fuq teknika ta' disinn ta' sondaġġi effettiva, li tiżgura l-affidabbiltà u l-validità tal-istatistika. Dan jeħtieġ pjan ta' kampjunar li jidentifika l-popolazzjoni fil-mira u l-metodu għall-għażla tač-ċittadini.

Jeħtieġ li jiġu speċifikati mistoqsijiet ċari, koncizi u li jkun hemm għażla xierqa ta' tweġibiet. Sondaġġ mač-ċittadini jista' jintuża għal skopijiet differenti, per eżempju biex jivvaluta l-livell ta' fehim tač-ċittadini dwar suġġett jew politika, il-ftehim dwar suġġett jew pjan speċifiku, l-ideat u suġġerimenti dwar proġett jew il-monitoraġġ ta' kif l-opinjoni pubblika qed tevolvi maž-żmien.

PARIRI

Tista' tuża sondaġġi tač-ċittadini biex jgħinuk tidentifika l-iskop ta' għodod oħra ta' involviment, per eżempju assemblea tač-ċittadini dwar il-klima jew ibbaġitjar parteċipattiv tal-adattament.

REFERENZI

[Sondaġġ](#) imniedi mill-proġett IMPETUS iffinanzjat mill-UE f'seba' komunitajiet reġjonali madwar l-Ewropa. Dan is-sondaġġ se jwassal għal inventarju li jsawwar l-adattamenti għat-tibdil fil-klima għal benefiċċji fit-tul u jidentifika aktar opportunitajiet ta' kif wieħed jista' jieħu sehem f'attivajiet ta' adattament għall-klima.

[Konsultazzjoni miftuħa dwar l-istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima](#) tal-Kummissjoni Ewropea.

[Sondaġġ tač-ċittadini](#) tal-muniċipalità ta' Dresden (il-Ġermanja), li jiġbor fehmiet u ħtiġijiet dwar diversi suġġetti importanti, inkluż l-istat tal-ambjent u l-involviment tal-komunità.

Żmien

Iż-żmien għat-tfassil ta' stħarriġ se jvarja skont l-esperjenza tiegħek dwar l-użu ta' din l-għodda. Iż-żmien meħtieġ biex tlesti l-istħarriġ jiddependi fuq l-ambitu u t-tul tal-istħarriġ u normalment jieħu diversi ġimgħat.

Ħiliet

Esperjenza fil-metodi ta' riċerka u statistika, kif ukoll fis-sugġett tas-sondaġġ, hija meħtieġa. Tista' tfittex appoġġ professjonali biex jiġi żgurat li jinħarġu riżultati affidabbli.

Riżorsi

Xi riżorsi jafu jkunu meħtieġa skont il-kuntest. Ċertu sondaġġi taċ-ċittadini jistgħu jiġu implimentati permezz ta' pjattaforma online jew billi jintbagħtu fuq karta liċ-ċittadini. Filfatt, is-sondaġġi huma relattivament irħas, effiċjenti u faċli biex jittfasslu meta mqabbla ma' ħafna għodod oħra ta' involviment ta' partijiet ikkonċernati inklużi f'dan il-manwal. Tipi oħra ta' stħarriġ jista' madanakollu jkunu aktar kumplessi minħabba kampjun akbar u f'dan il-każ l-aħjar li tfittex l-għajnuna ta' provditur tas-servizzi speċjalizzat.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Appoġġ għall-partecipazzjoni b' mod demokratiku tal-pubbliku permezz tal-provvediment ta' pjattaforma liċ-ċittadini biex jesprimu l-opinjoni, il-ħtigijiet, il-prijoritajiet u t-tħassib tagħhom.
- ★ Klassifikazzjoni u feedback dwar għażliet, proġetti jew politiki ta' adattament.
- ★ L-opportunità biex jiġu żvelati disparitajiet u perċezzjonijiet fost demografiċi differenti.
- ★ Benchmarking tal-perċezzjonijiet u l-prijoritajiet taċ-ċittadini, per eżempju meta mqabbla ma' bliet u reġjuni oħra.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

- Ta' spiss se jkun meħtieġ għarfien espert għat-tfassil adegwat tal-istħarriġ.
- Preġudizzju fl-ikkampjunar jaf potenzjalment iwassal għal nuqqas ta' validità tar-riżultati, u dan jista' jillimita sa liema punt il-konkluzjonijiet jistgħu jirriflettu grupp kbir.

06 ASSEMBLEA TAČ-ĊITTADINI DWAR IL-KLIMA

L-assemblea tač-ċittadini dwar il-klima hija proċess demokratiku li jippermetti lill-parteċipanti jidhlu fi djalogu u jiżviluppaw soluzzjonijiet flimkien. L-għan hu li ċ-ċittadini jiġu involuti fid-deliberazzjoni tal-politiki muniċipali, reġjonali, nazzjonali u internazzjonali dwar it-tibdil fil-klima. Peress li dawn l-assembleji jagħtu lin-nies ordinarji preżenza mat-tmun tal-governanza, jistgħu jkunu importanti biex jgħinu fit-tiħiħ jew fit-tfassil mill-ġdid ta' politika legittima u responsabli f'għajnejn il-pubbliku. Assembleji huma deliberattivi, jiġifieri huma bbażati fuq id-djalogu u d-dibattitu fost il-parteċipanti involuti.

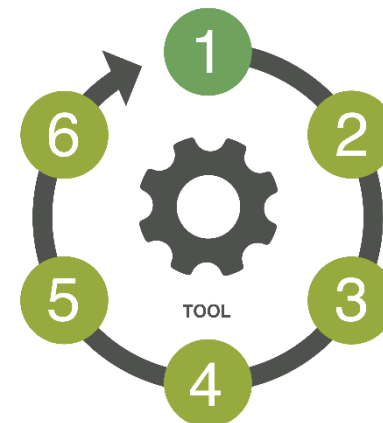
Fl-aħħar deċennju l-assembleji kisbu trazzjoni ikbar bħala mezz biex jindirizzaw ħtieġa ewlenija: l-iżgurar ta' transizzjoni klimatika ġusta u inkluziva u trasformazzjoni fis-soċjetà.

KIF TAĦDEM

Il-proċess jinbeda bil-ħolqien ta' kumitat ta' esperti indipendenti li jkollhom il-kompitu li jfasslu flimkien il-perjodu ta' żmien li potenzjalment għandu jiġi ddedikat, flimkien mal-mistoqsijiet/suġġetti ewlenin u pjan ta' segwitu għall-assemblea.

Imbagħad, il-membri tal-assemblea għandhom jintgħażlu permezz ta' klassifikazzjoni li tqis fatturi bħall-età, is-sess, l-introjtu, l-edukazzjoni u l-pożizzjoni ġeografika. Biex il-ħin u l-isforz tač-ċittadini jingħata valur, huwa importanti li huma jirċievu kumpens finanzjarju, kif ukoll rimborż għall-ivvjaġġar u għajnuna relata mal-kura tat-tfal.

Tlett passi ta' implementazzjoni ewlenin huma meħtieġa għal assemblea tač-ċittadini dwar il-klima: taġħlim, deliberazzjoni, u rakkomandazzjoni.

PARIRI

Li jiġi żgurat li l-kundizzjonijiet għall-azzjonijiet ta' segwitu ta' dawk li jieħdu d-deċizzjonijiet huma ċari mill-bidu, u li jkun hemm kampanja xierqa tal-media kif ukoll l-appoġġ pubbliku minn koalizzjoni tas-soċjetà wiesgħa huma żewġ kriterji ewlenin għas-suċċess. Dawn jgħinu biex tiżdied il-pressjoni pubblika meħtieġa biex tiġi żgurata aktar l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet li joħorġu mill-assemblea.

REFERENZI

[Network ta' għarfien dwar assembleji tal-klima.](#)

Proġett "[Assembleji tač-Ċittadini dwar il-Klima: taġħlim ma', minn u għall-Ewropa](#)".

Bħala eżempju reġjonali, tista' tikkonsulta l-assemblea tač-ċittadini dwar il-klima ta' [Greater Cambridge](#).

Żmien

Id-disinn tal-proċess s'hih jeħtieġ ammont sostanzjali ta' ħin u sforz. L-esperjenzi fl-implimentazzjoni tal-assemblea juru li dawn ġeneralment jieħdu medda ta' żmien ta' bejn 6 u 20 gimgħa. Xi wħud issa huma saħansitra permanenti u għalhekk għandhom allokati baġits annwali.

Partiċipazzjoni

Il-membri ta' assemblea taċ-ċittadini dwar il-klima m'għandhom bżonn ebda esperjenza speċifika jew għarfien preċedenti dwar is-sugġetti li jridu jiġu diskussi. Dak li jgħodd huwa li jkollhom attitudni proattiva u pożittiva u li jkunu jridu jkollaboraw. Madankollu, jeħtieġ li jiġi pprovdut taħriġ ipplanat u bir-reqqa lill-membri kollha sabiex tal-inqas tiġi żgurata bażi komuni ta' għarfien.

Riżorsi

Assemblea taċ-ċittadini dwar il-klima m'fassa tajjeb teħtieġ sforz kruċjali min-naħa tal-istituzzjoni implimentattiva. Hija meħtieġa wkoll koordinazzjoni apposta fost dipartimenti differenti tal-gvern li teħtieġ ħidma ma' diversi kollegi. Minbarra l-għarfien espert dwar id-deliberazzjoni fil-prattika u l-governanza tal-klima għall-kumitat ta' esperti indipendenti, jaf ikollok bżonn tagħmel użu minn komunitajiet speċifiċi ta' Prattika u ssib faċilitaturi mħarrġin biex jappoġġjaw il-proċess.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Żieda fl-għarfien pubbliku, fl-għerf u fil-promozzjoni dwar kwistjonijiet tat-tibdil fil-klima u l-ħtieġa għal azzjoni klimatika.
- ★ Sett ta' rakkomandazzjonijiet jew proposti ta' politka.
- ★ Dibattitu pubbliku wiesa dwar kwistjonijiet tat-tibdil fil-klima u komunikazzjoni aħjar bejn dawk li jfasslu l-politika u ċ-ċittadini, li żżid l-fiduċja fil-politki dwar it-tibdil fil-klima.
- ★ Żieda fl-involvement tal-pubbliku u sjieda tal-azzjoni/ sens msaħħaħ ta' leġittimità fl-għażliet ta' politka dwar it-tibdil fil-klima.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

L-assembleji taċ-ċittadini dwar il-klima ġeneralment jitqiesu li għandhom impatt pożittiv fuq il-komunitajiet. Madankollu, dawk li jikkritikaw l-assembleji taċ-ċittadini dwar il-klima, bħal ([Machin, 2023](#)), jindikaw problemi prattiċi fl-għażla tal-parteċipanti u tal-informazzjoni, kif ukoll assimetriji fil-poter potenzjali waqt l-assembleji.

B'differenza minn korpi eletti, l-assembleji taċ-ċittadini dwar il-klima mhumiex direttament responsabbli għat-teħid tad-deċiżjonijiet. Għalhekk, huwa diffiċli li jiġi vvalutat l-impatt dirett tagħhom fuq it-tfassil tal-politka. L-għarfien huwa spiss meħtieġ għat-tfassil adegwat tal-istħarriġ.

EŻEMPJI TA' AZZJONIJIET

★ [L-assemblea taċ-ċittadini dwar il-klima ta' Bolonja](#) (l-Italja) li għadha kif giet stabbilita (jiġifieri, fl-2023) giet imfassla biex iseħħ matul tmien laqgħat ta' nofs ġurnata kull waħda matul erba' xhur. Il-belt qed tirrikjedi l-involviment dirett taċ-ċittadini fuq dawn il-mistoqsijiet:

- Kif tista' tiġi promossa t-transizzjoni tal-enerġija tal-belt mis-setturi li jagħmlu l-aktar impatt fuq il-klima, filwaqt li fl-istess ħin jiġi ggarantit il-prinċipju tal-ekwità u l-ġustizzja fil-klima u jiġu miġġielda l-fenomeni tal-faqar u tal-marginalizzazzjoni?
- Kif jistgħu l-istituzzjonijiet u ċ-ċittadini jindirizzaw u jillimitaw ir-riskji klimatiċi ewlenin tal-belt (sħana fi gzejjer, avvenimenti estremi tat-temp, għargħar, nixfa, eċċ.)?
- Liema ostakli, jekk hemm, jista' wieħed jara fir-regoli, is-servizzi u r-regolamenti municipali biex jintlaħqu dawn l-għanijiet, titjibiet u innovazzjonijiet?

Il-membri tal-Assemblea jikkommettu ruħhom biex jattendu minn tal-inqas 70% tal-laqgħat, u li juru attitudni pro-attiva u partecipattiva. Diversi forum ta' appoġġ huma maħsuba għall-membri tal-Assemblea, inkluż ħlas għall-attendenza ta' EUR 72.96 (inkluż l-imposti kollha tat-taxxa u tas-sigurtà soċjali) u servizzi relatati mal-kura tat-tfal.

★ L-ewwel assemblea permanenti fid-dinja dwar il-klima bdiet fi Brussell fit-3 ta' Frar 2023 bħala għodda ta' appoġġ li takkumpanja u tinforma l-politka lokali dwar il-klima.

L-Assemblea dwar il-Klima ta' Brussell tikkonsisti f'diversi panels ta' ċittadini, fejn kull panel huwa magħmul minn mitt ċittadin magħżula b'mod każwali biex jiddeliberaw u jagħtu rakkomandazzjonijiet dwar suġġetti speċifiċi relatati mal-politka tal-belt dwar il-klima.

Kif spjegat [fis-sit elettroniku 'Büergerrat'](#), *"iċ-ċittadini mhux biss jagħtu rakkomandazzjonijiet, iżda wkoll isegwu b'mod attiv dak li jiġri minnhom permezz ta' kummissjoni li tissorvelja kif il-politiċi jittrattaw ir-rakkomandazzjonijiet. Il-gvern ta' Brussell impenja ruħu li jeżamina bir-reqqa r-rakkomandazzjonijiet kollha u li jirrapporta b'mod trasparenti x'jiġri"*.

★ Assemblea permanenti ohra taċ-ċittadini dwar il-klima bdiet topera f'[Milan](#) (l-Italja) fl-2023.

07 BAĠIT EKOLOĠIKU PARTEĊIPATTIV

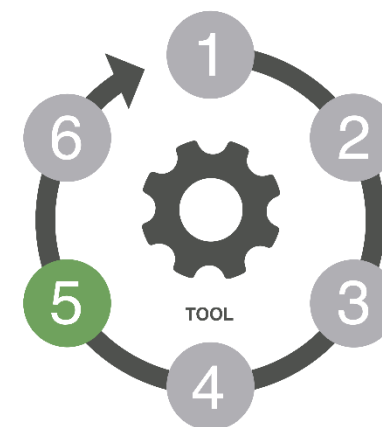
Baġit ekoloġiku parteċipattiv huwa proċess li bih iċ-ċittadini jingħataw lehen dirett dwar kif il-baġits pubbliċi jiġu allokati u jintefqu biex jindirizzaw it-tibdil fil-klima. S'issa, il-parti l-kbira tal-Baġits Parteċipatorji ġew implimentati fuq livell ta' belt jew saħansitra tal-viċinat, għalkemm hemm ukoll eżempji fuq livell reġjonali u nazzjonali.

L-ibbaġitjar parteċipattiv jista' jiġi applikat kemm bħala għodda kif ukoll bħala metodoloġija. Huwa meqjus bħala għodda għaliex jipprovdi struttura għaċ-ċittadini biex jipparteċipaw direttament fil-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet dwar kif jiġu allokati u jintefqu l-fondi pubbliċi. Jista' wkoll jitqies bħala metodoloġija għaliex jinvolvi perspettiva u approċċ speċifiku għall-governanza u l-involvement pubbliku, inkluż aspetti bħat-trasparenza, l-inklussività u d-deliberazzjoni

KIF JAĦDEM

Permezz ta' baġit ekoloġiku parteċipattiv, inti se tagħti s-setgħa lill-membri tal-komunità biex jieħdu t-tmexxija permezz ta' proposti u l-votazzjoni għal dak li l-komunità temmen li għandu jirċievi finanzjament pubbliku. Il-proċess jinvolvi serje ta' laqgħat u konsultazzjonijiet, online u fiżiċi, fejn iċ-ċittadini u l-partijiet ikkonċernati jistgħu jiddiskutu, jissottomettu u jivvutaw fuq proġetti dwar il-klima.

Is-sigriet għas-suċċess huwa komunikazzjoni trasparenti, proċess ta' trattament tal-ilmenti u t-twaqqif ta' mudell li jaħdem għall-komunità speċifika tiegħek. Pass fundamentali ieħor huwa l-istabbiliment ta' grupp ta' haċċiem teknikni, li jiżguraw li l-proġetti finali magħżula jkunu fattibbli u realistiki.

PARIRI

F'Lisbona, pereżempju, l-involvement permezz ta' laqgħat fiżiċi huwa ppreferut għad-diskussjoni u d-dibattitu, filwaqt li l-votazzjoni u s-sottomissjoni tal-proposti jsiru onlajn.

REFERENZI

[X'inhu l-ibbaġitjar parteċipattiv?](#) (gvern tal-Iskozja)

It-[Teorija tal-Bidla tal-Baġit Parteċipattiv](#) hija għodda li tista' tgħinek tifhem kif il-BP jista' jwassal għal bidliet mixtieqa għan-nies, il-komunitajiet u l-gvernijiet.

[Neliminaw l-Hejref dwar l-Ibbaġitjar Parteċipatorju](#) (OECD)

Żmien

iż-żmien meħtieġ jiddependi mid-daqs tal-baġit allokat għall-Baġit Ekoloġiku Partecipattiv, in-numru ta' parteċipanti u l-komplessità tal-proġetti. Tipikament, jista' jiehu numru ta' xhur.

Ħiliet

Esperjenza u għarfien preċedenti fuq firxa wiesgħa ta' dixxiplini (eż., komunikazzjoni, sensibilizzazzjoni u involviment, sostenibbiltà ambjentali, ekonomija u finanzi urbani, politka u governanza, tmexxija ta' proġetti) huma ppreferuti. Jekk internament m'għandekx nies b'dawn il-ħiliet, x'aktarx ikollok bżonn tfittex għarfien espert u tistabbilixxi sħubija ma' organizzazzjonijiet esterni jew individwi preżenti fix-xena lokali.

Riżorsi

Sabiex timplimenta baġit ekoloġiku partecipattiv, se jkollok bżonn tinvesti riżorsi ekonomiċi sostanzjali, kif ukoll ħin. Il-finanzjament li tiddeċiedi talloka jista' jvarja ħafna. Input fundamentali ieħor huwa rieda politika qawwija.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ It-tnaqqis fid-distakk bejn l-istituzzjonijiet u ċ-ċittadini bil-għan ta' tranżizzjoni ġusta permezz tal-inkorporazzjoni tal-prijoritajiet ta' ċittadini fil-proġetti magħżula.
- ★ Żieda fil-fiduċja fl-istituzzjonijiet, fit-trasparenza, u fl-effiċjenza.
- ★ Żieda fil-kuxjenza tas-soċjetà dwar it-tibdil fil-klima.
- ★ Żieda fis-sodisfazzjon ta' ċittadini bil-politki municipali/regjonali.
- ★ Bidla fl-attitudnijiet lokali lejn is-sostenibbiltà.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

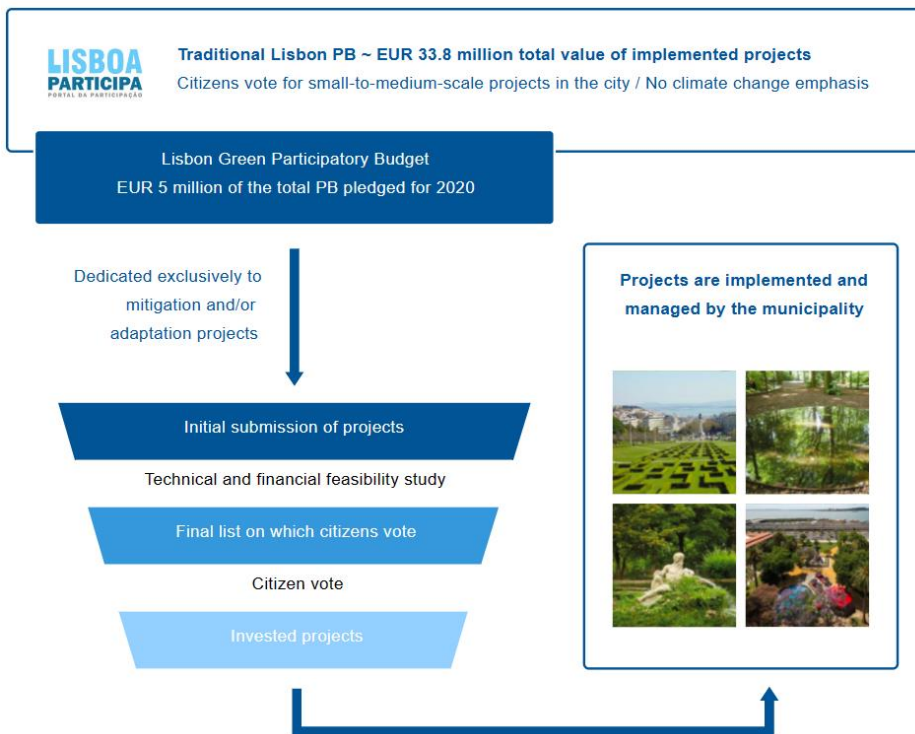
Skont id-daqs u l-ambitu tal-baġit ekoloġiku partecipattiv tiegħek, jista' jkollok bżonn profili speċjalizzati, eż., amminstratur inkarigat mill-ġestjoni ta' proġett, espert fil-proċessi partecipattivi, ekonomista urban, koordinatur tal-komunikazzjoni u/jew tal-outreach, speċjalista tal-evalwazzjoni.

Il-ġbir ta' informazzjoni ta' kwalità dwar l-effettività tas-soluzzjonijiet proposti jista' jkun ta' sfida.

Il-monitoraġġ u l-valutazzjoni tal-impatti pożittivi mis-soluzzjonijiet adottati jeħtieġu riżorsi xierqa u impenn fit-tul.

EŻEMPJI TA' AZZJONIJIET

- ★ [LISBONA](#): 15% tal-fondi mill-pjattaforma diġà eżistenti ta' Lisbona għall-ibbaġitar partecipattiv (aktar minn EUR 33 miljun) huma ddedikati biss għal proġetti ta' adattament u mitigazzjoni għat-tibdil fil-klima (madwar EUR 5 miljun). S'issa, iċ-ċittadini ddeċidew li [jiffinanzjaw proġetti](#) bħal korsiji għar-roti, tħawwil ta' sigar għat-naqqis tas-sħana fit-toroq, jew il-qbid u l-ħażna tal-ilma.

[Hidden Garden](#) hija l-istorja tal-proġett tal-baġit partecipattiv ta' Lisbona li ġie vvutat l-iktar, inizjattiva biex tiġi ppreservata zona ħadra fil-periklu u biex tinbidel fi spazju pubbliku.

- ★ [BOLONJA -baġit partecipattiv 2023](#): mis-26 ta' Mejju sat-30 ta' Ġunju huwa possibbli li wieħed jivvota għal proġett favorit, fost it-43 proġetti proposti miċ-ċittadini ta' Bolonja. Il-proġetti kollha tfasslu biex jilhqqu l-għanijiet tal-“Bologna Missione Clima”, li timpenja lill-belt biex tikseb newtralità klimatika sal-2030.

Il-proġett ta' kull lokalità li jikseb l-aktar voti se jiġi ffinanzjat u implimentat, grazzi għal investiment mill-Municipalità ta' 500,000 ewro għal kull lokalità, b'total ta' 3 miljun ewro għas-sitt proġetti rebbieħa. Jistgħu jivvutaw ċittadini residenti fil-municipalità ta' Bolonja li għalqu s-sittax-il sena, kif ukoll persuni mhux residenti li jwettqu xogħolhom, studju jew attività ta' volontarjat fil-municipalità u barranin u persuni mingħajr stat li huma residenti fil-municipalità ta' Bolonja jew li jwettqu xogħolhom, studju, jew attività volontarja.

08 KOMUNITAJIET TA' PRATTIKA

Komunitajiet ta' Prattika ffukati fuq it-tibdil fil-klima huma gruppi ta' nies organizzati li jaqsmu interess komuni u li jixtiequ jikkoordinaw sforzi lejn il-kisba ta' għanijiet kondiviżi. Komunitajiet ta' prattika tipikament jikkonsistu f'esperti ta' diversi oqsma, kif ukoll membri mill-komunità li huma affettwati direttament jew li jridu jaġixxu.

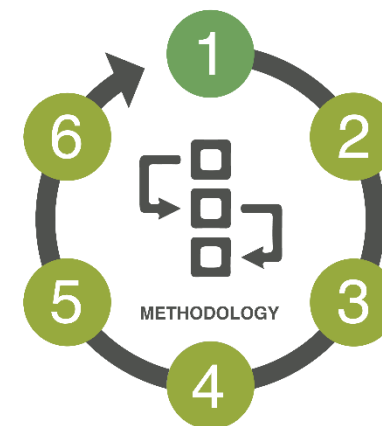
Permezz ta' skambju ta' għarfien, tagħlim minn xulxin, titjib fi-ħiliet, u l-avanz tal-għarfien ġenerali, komunitajiet ta' prattika ffukati fuq il-klima jafu jwasslu għall-iżvilupp, it-tkabbir u t-trasferibilità ta' prattiċi innovattivi u kreattivi.

Għalhekk, komunitajiet ta' prattika jistgħu jkunu għodda konkreta biex jinfluwenzaw id-deċiżjonijiet dwar politika u l-finanzjament, kif ukoll jwasslu għal alleanzi u sħubijiet għal proġetti u inizjattivi.

KIF JAĦDMU

Biex ikunu ta' suċċess, il-komunitajiet ta' prattika għandhom ikunu attivi. Għalhekk, wieħed mis-sigrieti għas-suċċess jinsab fit-twaqqif ta' ambjent favorevoli li jippermetti lill-membri jiddeċiedu x'inhu importanti kif ukoll li jiksbu u jieħdu dak li huma jeħtieġu u japprezzaw. Fl-aħħar mill-aħħar, komunità ta' prattika ta' suċċess hija waħda fejn l-għarfien u l-kollaborazzjoni jimxu b'mod effettiv u r-riżultati jkunu organiċi u mhux preskritti.

Komunitajiet ta' prattika jistgħu jieħdu forom differenti, bħal laqgħat wiċċ imb'wiċċ, gruppi tal-media soċjali, diskussjonijiet u djalogi, kollaborazzjoni fuq proġetti, kampanji ta' promozzjoni, webinars, attivitajiet ta' gruppi, eċċ. Minflok li tiffoka speċifikament fuq forma partikolari ta' komunikazzjoni, komunità ta' prattika ta' suċċess hija waħda fejn is-sens ta' komunità, ir-rispett u l-fiduċja jinħassu sew mill-membri tagħha.

PARIRI

Hemm diversi forom stabbiliti ta' organizzazzjonijiet soċjali li jista' jkollhom rwol ċentrali fiż-żieda tal-livell ta' parteċipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati fl-implimentazzjoni tal-pjan ta' adattament tiegħek: eż., Komunitajiet ta' Prattika, Laboratorji Ħajjin, Komunitajiet ta' Innovazzjoni, Osservatorji, Sħubijiet bejn diversi Partijiet Ikkonċernati u Alleanzi ta' Tagħlim u Azzjoni.

REFERENZI

[Playbook tal-Komunità ta' Prattika](#) tal-EU-JRC

Tista' taqra hawn artiklu speċifiku dwar [komunitajiet ta' prattika u t-tibdil fil-klima](#).

Żmien

Iż-żmien ta' implimentazzjoni jista' jvarja ħafna minn minimu ta' ftit gimgħat sa numru ta' snin. Idealment il-komunitajiet ta' prattika eventwalment isiru awto-organizzati minħabba l-fiduċja u l-impenn iġġenerat mill-membri tagħhom.

Fiżiċi

Il-Komunitajiet ta' Prattika ffukati fuq l-adattament għall-klima jeħtieġu esperjenza u għarfien preċedenti fl-intersezzjoni bejn ix-xjenza u l-politika tal-klima, l-involviment taċ-ċittadini u l-partijiet ikkonċernati, il-faċilitazzjoni, u l-ħsieb sistematiku.

Riżorsi

L-inputs u r-riżorsi meħtieġa se jvarjaw skont l-ambitu u d-daqs tal-komunità tal-prattika tiegħek. Jeħtieġ li jiġu allokati riżorsi umani u ekonomiċi xierqa biex jiżguraw l-operat u t-tmexxija ta' kuljum tal-komunità.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Tkabbir tal-komunità u tishieħ fl-involviment.
- ★ Kollaborazzjoni bejn iċ-ċittadini u l-organizzazzjonijiet (kif ukoll fi ħdanhom).
- ★ L-iskambjar u l-avanz ta' għarfien.
- ★ Il-ħolqien ta' valuri kondiviżi u l-orjentazzjoni bejn il-pari jwasslu għall-innovazzjoni, l-elaborazzjoni u l-iskoperta.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Firxa: il-komunità ta' prattika teħtieġ li tinvolvi b'mod effettiv udjenza wiesgħa ta' partijiet ikkonċernati. Kun żgur li tniedi strategija ta' komunikazzjoni biex ittaffi r-riskju ta' firxa limitata.

Diversità: huwa importanti li jittieħdu l-passi kollha possibbli biex tiġi żgurata l-inklussività fir-rappreżentazzjoni ta' perspettivi u kompetenzi differenti.

Sostenibbiltà: ir-riżorsi għall-operat ta' komunità ta' prattika jistgħu jkunu temporanji jew inkella kompletament jew parzjalment volontarji. Biex tiġi żgurata s-sostenibbiltà, huwa importanti li wieħed jaħseb dwar il-finanzjament u s-sostenibbiltà organizzattiva minn kmieni.

09 INĊENTIVI EPIs

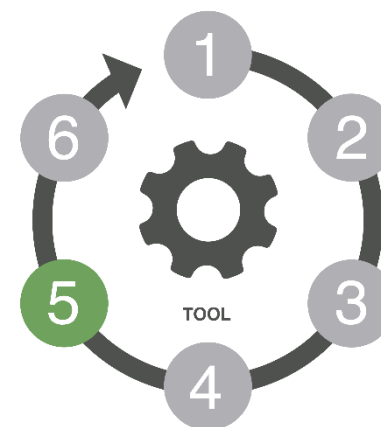
L-Istrumenti ta' Politika Ambjentali (EPIs) huma inċentivi mfassla u implimentati bl-għan li deċiżjonijiet individwali jiġu adattati għal għanijiet kollettivi. L-EPIs huma tradizzjonalment klassifikati bħala ħlas (eż. tariffi tal-ilma), taxxi u ħlasijiet ambjentali, sussidji (fuq prodotti u prattiċi), kummerċ (eż. permess negozjabbli għat-tniġġis jew estrazzjoni tal-ilma, mekkanizmi ta' kumpens, ħlasijiet għal servizzi ambjentali) u ftehimiet volontarji u skemi ta' ġestjoni ta' riskji (assigurazzjonijiet jew obligazzjonijiet). Huma ġew applikati f'diversi politiki ambjentali.

Skemi ta' skambju ta' emissjonijiet ġew żviluppatti fil-kuntest ta' politika dwar il-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-EPIs intużaw ukoll għal politiki dwar il-kwalità tal-arja, l-adattament għat-tibdil fil-klima u l-enerġija. Strumenti ta' politika ġew applikati biex itejbu l-effiċjenza fl-enerġija, it-taxxi fuq l-enerġija, u r-regolamenti għal livell minimu ta' effiċjenza enerġetika u il-konservazzjoni tal-enerġija.

KIF JAĦDMU

Kif tithaddem din l-għodda tiddependi fuq liema EPI huwa l-aktar adattat għall-kwistjoni jew liema kombinament ta' EPIs jaħdem l-aħjar għall-oġettivi mixtieqa. Per eżempju, l-aktar EPIs rikorrenti fis-settur tal-ilma huma t-tariffi, it-taxxi u l-imposti, iżda is-sussidji u l-iskemi kooperattivi huma wkoll applikati b'mod wiesa'.

Il-partecipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati u tal-pubbliku generali huma elementi kruċjali biex tiżied l-approvazzjoni ġenerali tal-EPIs u biex tiġi mhegġa l-partecipazzjoni. L-importanza tal-partecipazzjoni pubblika tista' titnaqqas f'każijiet fejn l-EPIs infushom, jew is-soluzzjoni speċifika li l-EPI se jipromwovi, diġà kisbet approvazzjoni pubblika (soċjali).

REFERENZI

Deskrizzjoni ta' [inċentivi ekonomiċi għal bidla fl-imgħiba](#) fil-Klima-ADAPT.

Il-proġett [WEATHER](#) iffinanzjat mill-FP7 jipprovdi ħarsa ġenerali lejn l-inċentivi possibbli għall-adattament tat-trasport u l-impatt potenzjali tagħhom.

Ħarsa ġenerali lejn l-istrumenti ekonomiċi applikati għas-settur tal-ilma u referenzi għal studji ta' każijiet huma pprovduti mill-proġett [EPI-Water](#) iffinanzjat mill-UE.

Żmien

It-tfassil u l-implimentazzjoni ta' EPIs jista' jieħdu minn sena sa ħames snin. It-tħaddim ta' EPI jinvolti miżuri li normalment jieħdu ċertu tul ta' żmien biex jitwettqu, imma dan jiddependi mill-aġenda politika, il-leġislatura attwali u r-rikonoxximent mis-soċjetà..

Ħiliet

Esperjenza fuq aspetti politiċi, legali u ekonomiċi hija kruċjali.

Riżorsi

F'termini fiskali, hemm spejjeż diretti (eż., taxxi) u spejjeż transazzjonali (eż., l-ispejjeż u l-ħin li tiegħu biex tivjaġġa minn u lejn is-suq, biex issib il-bejjiegħa u x-xerrejja u tinnegozja). Jista' jkun hemm involut ukoll aktar skrutinju u għalhekk aktar spejjeż transazzjonali.

APETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Titjib fl-aġenda politika billi tincentiva, aktar milli timponi, bidla fl-imġieba li tista' twassal għal adattament. EPIs jistgħu jixprunaw tibdil fl-imġieba permezz ta' incentivi jew disincentivi, tibdil li jissarraf f'transazzjonijiet ekonomiċi jew tnaqqis ta' riskju.
- ★ Distribuzzjoni soċjalment aktar ġusta, tal-problemi biex jintlaħaq l-oġġettiv mixtieq. EPIs jistgħu jiġġeneraw profitti li jintużaw favur miżuri godda ta' adattament ambjentali.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Organizzazzjoni, qafas legali adegwat għall-appoġġ.
Problemi jistgħu potenzjalment jinqalgħu f'dak li jirrigwarda l-ekwità, għaliex jiġu affettwati mhux dejjem b'mod progressiv ċertu aġenti jew gruppi soċjali.

Metodi godda ta' distribuzzjoni jistgħu jżidu l-effiċjenza ekonomika imma f'istess ħin iżidu l-ispejjeż ta' negozjar u infurzar. Għalhekk aktar ma' dawn il-proċeduri godda jkunu sempliċi aktar huwa aħjar. Spejjeż ta' medjazzjoni jistgħu jkunu kbar u għalhekk jillimitaw l-effett ta' dawn il-miżuri .

10 XJENZA TAÇ-ĊITTADIN

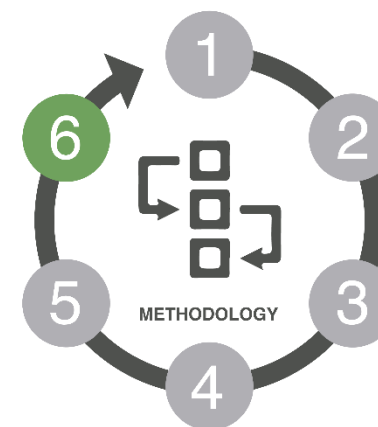
Ix-xjenza taç-ċittadin hija forma ta' riċerka xjentifika ibbażata fuq il-partecipazzjoni ta' nies komuni, mhux xjentisti professjonali, biex jiġbru u janalizzaw data. Din it-tip ta' riċerka tinvolvi ġbir ta' data, permezz ta' kollaborazzjoni u partecipazzjoni ta' diversi ċittadini, li twassal għal riċerka xjentifika.

Din it-tip ta' riċerka nistgħu nqisuha bħala mezz biex tincentiva liç-ċittadini biex jinvolvu ruħhom u jipparteċipaw b'mod attiv permezz ta' diversi riżorsi fosthom it-teknoloġija. B'hekk insibu għodda (bħal applikazzjonijiet, sensuri), riżorsi online, taħrig u aċċess għal taġmir u/jew bażi tad-data xjentifiċi biex jassistu liç-ċittadini f'din l-inizjattiva.

KIF TAĦDEM

Ix-xjenza taç-ċittadin hija msawra fuq metodoloġija strutturata b'tali mod li tinvolvi liç-ċittadin f'riċerka xjentifika permezz ta' alleanzi bejn xjentisti professjonali u l-pubbliku. Din tinvolvi ukoll l-użu ta' protokoll standard għall-ġbir ta' data, kontroll tal-kwalità tax-xogħol miksub u analiżi xjentifika, kif ukoll opportunitajiet għal ċittadini biex jinvolvu ruħhom fi djalogu xjentifiku, kif ukoll sehem fid-deċiżjonijiet u r-riżultati xjentifiċi miksuba.

Din l-inizjattiva tibda billi l-ewwel jiġi identifikat skop għall-proġett, flimkien ma' tim jew grupp ta' nies interessati li jipparteċipaw fix-xjenza għač-ċittadini. Imbagħad il-partecipanti jridu jiġu mħarrġa, per eżempju fuq kif għandhom jiġbru u jiddokumentaw d-data miġbura, kif ukoll fuq l-użu ta' apparat u software speċjalizzat. Dan kollu jwassal għal ġbir ta' data dejjem skont il-finijiet tal-proġett u l-istruzzjonijiet li jkunu ingħataw. Din id-data miġbura, ħafna drabi permezz ta' pjattaformi online jew applikazzjonijiet għall-mobile, tiġi analizzata possibilmment mill-partecipanti nfushom

PARIRI

Proġetti ta' xjenza taç-ċittadin spiss jinvolvu sensibilizzazzjoni u komunikazzjoni mal-pubbliku, bħall-iskambju tas-sejbiet miksuba u l-inkoraġġiment biex aktar nies jinvolvu ruħhom.

REFERENZI

[Ir-rwol tax-Xjenza taç-Ċittadin fil-Patt Ekoloġiku Ewropew](#)

Il- '[Gwida għax-Xjenza taç-Ċittadin](#)' (Tweddle et al. 2012) inkludi dettalji tax-xorta ta' riżorsi meħtieġa biex tistabilixxi u tmexxi proġett ta' xjenza taç-ċittadin.

jew xjentisti professjonali. Ir-riżultati miksuba jistgħu jigu ppublikati u/jew utilized biex jigu meħuda deciżjonijiet rigward xi politika partikolari .

Żmien

Iż-żmien li jieħu kull proġett ta' xjenza taċ-ċittadin biex jitwettaq iwarja skont l-oġġettiv u l-kumplessità tal-proġett u skont ir-riżorsi disponibbli. Xi proġetti jistgħu jitwettqu fi ftit xhur filwaqt li oħrajn jistgħu jieħdu s-snin biex jigu finalizzati.

¶iliet

Ix-xjenza taċ-ċittadin hija possibbli għal kulhadd, irrISPETTIVAMENT miċ-ċirkustanzi soċjali jew il-livell ta' edukazzjoni. Madanakollu ħafna drabi jkun hemm bżonn ta' xi taħriġ u appoġġ kontinwu. Huwa wkoll importanti li l-parteciċipanti jkollhom aċċess għal tagħmir jew teknoloġija neċessarja għal ġbir u s-sottomissjoni tad-data.

Riżorsi

Biex tmexxi dawn l-inizjattivi hemm bżonn ta' diversi riżorsi fosthom: websites, bazi ta' data online, teknoloġija eżistenti, appoġġ, noti ta' gwida u tagħmir speċjalizzat. Kollaborazzjoni ma' fornituri tat-teknoloġija jew l-użu ta' software b'sors miftuħ jgħin biex jitnaqqsu l-ispejjeż.

ASPETTATTIVI U RIŻULTATI

- ★ Il-ġenerazzjoni ta' data li tista' tintuża min xjentisti għar-riċerka xjentifika.
- ★ Riċerka xjentifika li tipromwovi l-parteciċipazzjoni.
- ★ Titjib fil-monitoraġġ ta' indici ambjentali.
- ★ Żieda fl-għarfien xjentifiku u aktar involviment fix-xjenza mill-pubbliku.

LIMITAZZJONIJIET U OSTAKOLI POTENZJALI

Huwa importanti li jkun hemm ir-rieda li wieħed jitgħallem u jsegwi istruzzjonijiet kif ukoll interess fis-sugġett li jkun qed jiġi studjat.

Irid jiġi mfassal programm ta' taħriġ b'attenzjoni biex jikkumpla l-impenn taċ-ċittadin xjentist.

Fost l-isfidi nsibu n-nuqqas ta' aċċess għal teknoloġija, nuqqas ta' għarfien speċjalizzat, nuqqas ta' ħin u fondi kif ukoll diffikultajiet kulturali.

Referenzi

[1] Massimo Cattino and u Reckien (2021). Does public participation lead to more ambitious and transformative local climate change planning? *Current Opinion in Environmental Sustainability*: volum 52. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2021.08.004>

[2] United Nations Development Programme (2022). Policy brief: adaptation monitoring and the importance of the Glasgow Sharm el Sheikh programme in building national systems. [Aċċessibbli online](#) [l-aħħar aċċessat - Ġunju 2023].

Stharrig għal feedback

Dan il-manwal huwa document attiv. Aħna interessati fl-opinjoni tagħkom il-qarrejja, bil-għan li ntejbu d-dokument u nagħmluh aktar utli għar-reġjuni u l-komunitajiet lokali. Inti tista' tgħin billi twiegeb dan l-[Istharrig għal Feedback](#) qasir.

Funded by
the European Union

Ċaħda ta' responsabbiltà

Kull distribuzzjoni ta' riżultati tirrifletti biss l-opinjoni tal-awturi, il-Kummissjoni Ewropea ma hijiex responsabbli mill-użu tal-informazzjoni li tinsab f'dan id-dokument.

Rikonoxximent għal materjal u xogħol diġà' ippublikat huwa indikat permezz ta' referenzi, kwotazzjoni jew it-tnejn.

Użu mill-ġdid ta' dan id-dokument huwa permissibbli sakemm dan ikun rikonoxxut u s-sens u l-messaġġ tiegħu mhux mibdul.

Il-Kummissjoni Ewropea ma hijiex responsabbli għal- konsegwenzi li jista' jirriżultaw mill-użu mill-ġdid ta' dan id-dokument. Il-politika dwar l-użu mill-ġdid tal-Unjoni Ewropea hija implimentata mid-Deciżjoni tal-Kummissjoni 2011/833/EU tat-12 ta Diċembru 2011 dwar l-użu mill-ġdid ta' dokumenti tal-Kummissjoni (ĠU L 330, 14.12.2011, p. 39).

Kul immaġini © Unjoni Ewropea, sakemm mhux indikat mod iehor. Sors tal-immaġini: © goodluz, #25227000, 2021. Sors: Stock.Adobe.com. Ikoni © Flaticon – kull dritt riservat.